

Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus 2013

Översättning: Pimma Åhman.

Kansikuva: Veneitä tulossa ja lähdössä Säpin satamasta Selkämeren majakkapäivänä kansainvälisenä majakkaviikonloppuna elokuussa 2012. Kuva: Minna Uusiniitty-Kivimäki / Metsähallitus.

Tutkimus on toteutettu osana Selkämeren helmet Satakunnassa -hanketta, joka on saanut rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kautta.

ISO 14001

© Metsähallitus 2015

ISSN-L 1235-8983

ISSN 1799-5388 (verkkajulkaisu)

ISBN 978-952-295-092-5 (pdf)

Roosa Nääppä

Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus 2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	3.1.2015
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	MH 426/2013 05.02
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Kansallispuisto		
ALUEEN NIMI	Selkämeren kansallispuisto		
NATURA 2000-ALUEEN NIMI JA KOODI	Kasalanjokisuu (FI0200033), Ouran saaristo (FI0200077), Pooskerin saaristo (FI0200076), Gummandooran saaristo (FI0200075), Preiviikinlahti (FI0200151, FI0200080), Luvian saaristo (FI0200074), Uudenkaupungin saaristo (FI0200072), Seksmiilarin saaristo (FI0200152), Katanpää (FI0200172)		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Roosa Nääppä		
JULKAISUN NIMI	Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus 2013		
TIIVISTELMÄ	Selkämeren kansallispuisto on vuonna 2011 perustettu merellinen kansallispuisto, joka sijaitsee yhteensä kahdeksan eri kunnan alueella. Kansallispuistolla on paljon erilaisia sidosryhmiä, kuten kuntia, yrittäjiä, järjestöjä ja muita organisaatiota, sekä yksittäisiä kävijöitä. Tarve sidosryhmien huomioimiseen nousi esiin jo kansallispuistoa perustettaessa, ja kansallispuistoa halutaan myös jatkossa kehittää sidosryhmien tukemana ja ideoiden kautta. Sidosryhmätutkimus antaa suuntaviivoja tulevaisuuden kansallispuiston hoidon ja kehittämisen toimintamallia varten, selvittää sidosryhmien tyytyväisyyttä sidosryhmäyhteistyöhön sekä kuvaa yhteistyöhön liittyviä toiveita ja tavoitteita. Tutkimuksen aineisto kerättiin kaksivaiheisesti. Sähköisellä kyselyllä kerättiin 68 vastausta ajalla 11.–30.4.2013 ja 11 teemahaastattelua toteutettiin 18.6.–17.7.2013. Sidosryhmät olivat pääasiassa tyytyväisiä nykyiseen yhteistyöhön, ja osallistuminen koettiin hyödylliseksi ja tärkeäksi. Omien tavoitteiden saavuttaminen, konkreettisuus ja vastavuoroisuus motivoivat sidosryhmiä osallistumaan yhteistyöhön. Sidosryhmät ovat valmiita tarjoamaan ainakin aikaa, tietoa ja paikallistuntemusta yhteistyölle. Metsähallituksen rooli on tähän mennessä ollut eräänlainen eteenpäin viejä ja koordinoija. Metsähallitus on näkynyt alueella esimerkiksi hankkeiden kautta, mutta toisaalta Metsähallituksen rooli nähtiin vielä passiivisena. Parantamisen tarvetta löydettiin ainakin tiedotuksessa, kuuntelussa ja vuorovaikutuksessa sekä toiminnan koordinoimisessa. Metsähallituksen toivottiin tulevaisuudessa toimivan yhteistyön vetäjänä ja parantavan saavutettavuuttaan sekä näkyvän enemmän kävijöille ja sidosryhmille. Sidosryhmien huolena oli resurssien riittävyys yhteistyön ja alueen infrastruktuurin ylläpitämiseen sekä kehittämiseen. Metsähallituksen tulisi innostaa ja kannustaa sidosryhmiä mukaan, ja kuuntelua ja vuoropuhelua sidosryhmien suuntaan pitäisi kehittää. Haasteena on löytää tasapaino riittävän kuuntelun ja yhteistyön tehokkuuden välillä. Yhteistyötä tulisi tarpeen mukaan toteuttaa alue- tai teemakohtaisesti, sillä usein sidosryhmät haluavat osallistua heitä itseään kiinnostavaan yhteistyöhön. Ainakin virkistyskäytön, matkailun ja luonnonsuojelun nähtiin vaativan eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Tiedotukseen pitäisi kiinnittää huomiota. Sidosryhmät haluavat pysyä tietoisina alueella tapahtuvista asioista, ja koska kyse on uudesta kansallispuistosta, sen rajauksessa ja käytännöissä on vielä epäselvyyttä. Sekä tiedotusta että yhteistyötä tulisi toteuttaa mahdollisimman monipuolisesti. Suuria esteitä tulevaisuuden yhteistyölle ei nähty. Ristiriidat toimijoiden välillä eivät ole mahdottomia, ja niiden tunnistamiseen ja ratkaisemiseen on kiinnitettävä huomiota.		
AVAINSANAT	Selkämeren kansallispuisto, sidosryhmä, yhteistyö		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 209		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-092-5
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1799-5388		
SIVUMÄÄRÄ	49 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	3.1.2015
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	MH 426/2013 05.02
TYP AV SKYDD SOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	Nationalpark		
OMRÅDETS NAMN			
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Kasalaåmyrning (FI0200033), Oura skärgård (FI0200077), Pooskeri skärgård (FI0200076), Gummandooro skärgård (FI0200075), Preiviikinlahti (FI0200151, FI0200080), Luvia skärgård (FI0200074), Nystads skärgård (FI0200072), Sexmilarskärgården (FI0200152), Katanpää (FI0200172)		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Roosa Nääppä		
PUBLIKATION	Intressentundersökning i Bottenhavets nationalpark 2013		
SAMMANDRAG	Bottenhavets nationalpark är en marin nationalpark, som grundades år 2011. Parken ligger i åtta olika kommuner. Nationalparken har flera olika slags intressenter – såsom kommuner, företagare, föreningar och andra organisationer – samt enskilda besökare. Behovet att ta i beaktande intressenterna lyftes fram redan då nationalparken grundades, och Forststyrelsen vill också i fortsättningen utveckla nationalparken i samarbete med intressenterna och ta i beaktande deras idéer. Intressentundersökningen ger riktlinjer till verksamhetsmodellen för utvecklingen och skötseln av nationalparken i framtiden. Därtill klarlägger den intressenternas belåtenhet med intressentsamarbetet och ger en bild av intressenternas önskemål och mål för samarbetet. Materialet till undersökningen insamlades under två perioder. Under tiden 11–30.4.2013 insamlades 68 svar genom en elektronisk enkät, och under perioden 18.6–17.7.2013 gjordes 11 temaintervjuer. Intressenterna var huvudsakligen nöjda med det nuvarande samarbetet och tyckte att det är viktigt och nyttigt att få delta i det. De faktorer som motiverade intressenterna att delta i samarbetet var uppnåendet av de egna målen, konkretion och ömsesidighet. Intressenterna är villiga att satsa åtminstone tid, information och lokalkännedom på samarbetet. Forststyrelsens roll har hittills varit att fungera som ett slags drivkraft och koordinator. Forststyrelsen har synats på området främst i form av exempelvis olika projekt, men å andra sidan ansåg svararna att Forststyrelsen än så länge haft en rätt passiv roll i området. Intressenterna önskade sig förbättringar åtminstone i informationsspridningen, hörandet och interaktionen samt samordnandet av verksamheten. Intressenterna önskade att Forststyrelsen i framtiden skulle fungera som ledare för samarbetet och vara lättare att nå samt ha större synlighet för besökarna och intressenterna. De var oroad över hur resurserna ska räcka till att upprätthålla och utveckla samarbetet och områdets infrastruktur. Forststyrelsen borde sporra och uppmuntra intressenterna att delta i samarbetet, och hörandet och interaktionen mellan intressenterna och Forststyrelsen borde förbättras. Det är dock en utmaning att hitta en balans mellan graden av hörande och samarbetets effektivitet. Samarbete borde vid behov genomföras områdes- och temavis, för de olika intressenterna vill i allmänhet medverka i sådant samarbete som intresserar just dem. Man borde också fästa avseende vid informationen. Intressenterna vill veta vad som pågår på området, och eftersom det är fråga om en ny nationalpark råder det oklarhet i var parkens gränser går och i praxisen för området. Både informationen samt samarbetet borde skötas på ett så mångsidigt sätt som möjligt. Intressenterna såg inga större hinder för samarbete i framtiden. Det kan uppstå motsättningar mellan olika aktörer, och man bör försöka uppmärksamma och lösa dem.		
NYCKELORD	Bottenhavets nationalpark, intressenter, samarbete		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja B 209		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-092-5
ISSN (ONLINE)	1799-5388		
SIDANTAL	49 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Esipuhe

Selkämeren kansallispuisto on syntynyt vuonna 2011 paikallisten toimijoiden aktiivisen ja hellittämättömän työn tuloksena. Noin viisitoistavuotisen perustamishistorian aikana kansallispuiston tuloa myös vastustettiin äänekkäästi. Vastustajat näkivät kansallispuiston ”luonnonsuojelupeikkona”, joka sanelee muilta kyselemättä, mitä alueella saa tai pääsääntöisesti ei saa tehdä.

Paikallisten tahojen toiveet kansallispuiston käytölle ja hoidolle näkyvät kuitenkin jo kansallispuistolain poikkeuksellisen moniarvoisuutena. Lain hengen mukaisesti perustettiin kansallispuiston käynnistysvaiheeseen myös yhteistyöryhmä, jossa ELY-keskuksen johdolla alueen kunnat sekä kansallispuiston eri käyttäjä- ja intressiryhmien edustajat tuovat näkökulmiaan esiin kansallispuiston toteuttamisessa huomioitavaksi. **Selkämeren helmet Satakunnassa**, VarELY:n rahoittama EAKR-hanke, toi lisäpotkua alkuvaiheen suunnitteluun. Hanketta valmistellessa oli jo selvää, että Selkämeren kansallispuiston tulee olla toimiessaankin yhteinen asia, ja että on etsittävä uusia malleja siihen, miten kansallispuistoa voidaan suunnitella, toteuttaa ja kehittää paikallislähtöisesti. Metsähallituksen organisaatio Selkämeren alueella tulee varmasti aina olemaan ohut; siksi kumppaneita myös todella tarvitaan. Helmet-hankkeessa päätettiin tehdä paikallislähtöisen toimintamallin pohjaksi sidosryhmäkysely, ja tällaista selvitystä toivoi myös rahoittaja.

Roosa Nääpän Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan ja aluetieteen koulutusohjelmaan opinnäytetyönä tekemästä tutkimuksesta voi päätellä helposti muutaman asian:

- 1) Selkämeren kansallispuisto on saavuttanut lyhyessä ajassa hyvin laajan hyväksynnän. Kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelua onkin tehty perusteellisesti osallistaen – eli on pyritty varmistamaan, että paikalliset toimijat ja intressiryhmät, asukkaat, kaikki halukkaat ovat saaneet mahdollisuuden osallistua suunnitteluun ja tuoda esiin näkemyksiään. Tähän käytetyn ajan uskotaan maksavan itsensä takaisin, kun vähitellen muodostuu yhteinen tavoite, johon moni on valmis sitoutumaan.
- 2) Sidoryhmät, oli sitten kyseessä ihminen tai organisaatio, haluavat ensisijaisesti toimia ”oman alueensa” hyväksi. Oma alue voi tässä tapauksessa olla myös oma ala. Huvikseen ei kukaan jaksa enää kahvitella; vain silloin tällöin voi olla paikallaan vaihtaa tietoja ja kokemuksia laajemmin.
- 3) Merkittävin panos, jota yhteistyöhön kansallispuiston hyväksi tarjotaan, on asiantuntemus. Kun on kyse 160 km pitkästä monimuotoisesta merialueesta, asiantuntijuudesta tuleekin kullanarvoista!

Sen on oppinut muutenkin, ettei maailma tule koskaan valmiiksi – siten eivät kansallispuistokaan. Toivottavasti löytyy toimiva ja alueellista yhteistyötä edistävä sekä Selkämeren kansallispuistoa kehittävä toimintatapa, joka myös pystyy muuttamaan ja muuttamaan muotoaan maailman mukana. Tapaamisiin yhteisen työn merkeissä!

Hanna Ylitalo, puistonjohtaja

Sisällys

1 JOHDANTO.....	9
1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	9
1.2 Sidosryhmän ja yhteistyön määritelmät	10
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
2.1 Aineisto ja menetelmät	12
2.1.1 Lomake	12
2.1.2 Haastattelut	13
3 TULOKSET	14
3.1 Tutkimukseen osallistuneiden sidosryhmien kuvaus	14
3.1.1 Lomakkeen vastaajat	14
3.1.2 Haastateltavat.....	15
3.2 Sidosryhmäyhteistyö tällä hetkellä.....	16
3.2.1 Metsähallituksen näkyvyys.....	17
3.2.2 Metsähallituksen rooli	17
3.2.3 Kokemuksia yhteistyöstä.....	17
3.2.4 Yhteistyön ongelmat.....	18
3.2.5 Yhteistyön merkitys.....	19
3.3 Tulevaisuuden sidosryhmäyhteistyö	19
3.3.1 Metsähallituksen rooli tulevaisuudessa	21
3.3.2 Uusi toimintamalli	22
3.3.3 Mukaan otettavat tahot	22
3.3.4 Kuuntelu ja vuorovaikutus.....	23
3.3.5 Keinoja yhteistyön toteuttamiseen.....	24
3.4 Yhteistyön kohteet.....	26
3.4.1 Alue- ja teemakohtainen yhteistyö	26
3.4.2 Yhteistyön aihepiirit	26
3.5 Viestintä ja tiedotus	28
3.5.1 Viestinnän keinoja	28
3.5.2 Sidosryhmätiedotuksen sisältö.....	29
3.6 Sidosryhmien väliset ristiriidat ja yhteistyön esteet	30
3.6.1 Haasteena resurssien puute	30
3.6.2 Intressiristiriidat.....	30
3.6.3 Perustamisen aikaiset mielipiteet.....	31
3.7 Sidosryhmien kannustaminen yhteistyöhön	31
3.7.1 Tavoitteellisuus.....	32
3.8 Panostukset.....	33
3.8.1 Yksityishenkilöiden panostukset	33
3.8.2 Organisaatioiden panokset.....	33
3.8.3 Lomakkeen vastaajien ilmoittamat panostukset	34
4 TULOSTEN TARKASTELU	36
LÄHTEET	38
LIITTEET	
Liite 1 Saatekirje ja kyselylomake	41
Liite 2 Haastatteluiden kysymysrunko	48

1 Johdanto

Selkämeren kansallispuisto on Suomen neljänneksi suurin kansallispuisto, joka perustettiin 1.7.2011, kun laki Selkämeren kansallispuistosta (326/2011) astui voimaan. Se on Suomen suurin Itämeren suojelualue ja ensimmäinen varsinaisia vesialueita ja merenpohjaa suojeleva kansallispuisto. 98 % puiston pinta-alasta on vedenpinnan alla. Kansallispuisto ulottuu noin 160 km:n alueelle kapeahkona vyöhykkeenä alkaen Kustavin kunnasta etelässä ja päättyen pohjoisessa Merikarvialle. Kaiken kaikkiaan kansallispuisto sijaitsee kahdeksan eri kunnan alueella. Puistoon kuuluvat alueet eroavat toisistaan luonnonmaantieteellisesti hyvin paljon, ja saaristo on luonteeltaan rikkonaista. Selkämeren kansallispuisto ja sen vaikutukset sijoittuvat maantieteellisesti laajalle alueelle, ja erilaisia sidosryhmiä on paljon. (Metsähallitus 2013a, 2013b ja 2011) Lakiin Selkämeren kansallispuistosta on kirjattu lain tavoitteeksi luonnonsuojelun ohella myös ammattikalastuksen säilyttäminen elinvoimaisena (326/2011, 1 §). Kansallispuiston perustaminen ei ollut yksimielistä. Satakunnassa kansallispuistoa kannatettiin, mutta Varsinais-Suomen kunnat vastustivat hanketta. Suurin syy oli pelko kalankasvatuksen kasvumahdollisuuksien heikkenemisestä. (Metsähallitus 2013d)

Aloite kansallispuistosta lähti alkujaan paikallisilta toimijoilta, ja kansallispuistoa halutaan myös jatkossa kehittää sekä hoitaa paikallisten toimijoiden ja sidosryhmien tukemana ja ideoiden kautta. Tarve sidosryhmien intressien huomioimiselle Selkämeren kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelussa ilmeni vahvana myös kansallispuiston lain suunnittelussa. Hallituksen esityksessä on mainittu, että Selkämeren kansallispuistolla on mahdollisuus ”muodostua merkittäväksi luontomatkailukohteeksi, kun maakunnallisten liittojen, kuntien, yrittäjien, yhdistysten ja Metsähallituksen yhteistyötä kehitetään”. Kansallispuiston lähialueet ja niiden matkailupalvelut voivat myös tukeutua kansallispuistoon sekä hyödyntää puiston vetovoimatekijöitä ja puiston brändiä (HE 103/2010 vp). Ympäristövaliokunnan mietinnössä vaadittiin lisäksi, että erilaisten käyttötarpeiden ja intressien yhteensovittamiseksi on perustettava laajapohjainen yhteistyöryhmä (YmVM 21/2010 vp). Tämän Varsinais-Suomen ELY-keskuksen vetämän yhteistyöryhmän lisäksi sidosryhmät ovat nykyisin olleet mukana esimerkiksi hoito- ja käyttösuunnittelussa sekä osallistuneet infrastruktuurin, palveluiden ja luonnon hoitoon ja ylläpitoon. Metsähallitus on myös järjestänyt sidosryhmilleen erilaisia teemakohtaisia tapaamisia, tiedotustilaisuuksia ja muita tapahtumia. Sidoryhmiä on ollut mukana Metsähallituksen hankkeiden ohjauksessa ja toteutuksessa, ja Metsähallitus on myös osallistunut joihinkin sidosryhmien hankkeisiin.

Selkämeren kansallispuiston sidoryhmätutkimus toteutettiin osittain Selkämeren Helmet Satakunnassa -hankkeen yhteydessä. Hanke on saanut EAKR-rahoitusta Varsinais-Suomen ELY-keskukselta Länsi-Suomen tavoite 2-ohjelmasta. Samassa hankkeessa toteutettiin vuosina 2012–2013 myös Selkämeren kansallispuiston kävijätutkimus (Rosu 2015) ja yritystutkimus (Itäluoma 2015).

1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Sidosryhmätutkimus antaa suuntaviivoja Selkämeren kansallispuiston uutta toimintamallia varten ja selvittää yhteistyöhön liittyviä sidosryhmien intressejä. Tavoitteena oli selvittää Selkämeren kansallispuiston sidosryhmien näkemyksiä ja toiveita Metsähallituksen ja sidosryhmien yhteistyöhön liittyen sekä Satakunnassa että Varsinais-Suomessa. Tutkimus liittyy Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamaan **Selkämeren helmet Satakunnassa** -hankkeeseen, jonka kolme päätavoitetta ovat (Metsähallitus 2013c):

- 1) Paikallislähtöisen toimintamallin luominen kansallispuiston kehittämiseen, hoitoon ja käyttöön.

- 2) Kansallispuiston ”käsikirjan” laatiminen kohdekohtaista kehittämistyötä silmällä pitäen.
- 3) Kansallispuiston tunnetuksi tekeminen ja markkinointi.

Hankkeen yhteistyötahot ovat erityisesti toivoneet sidosryhmätutkimuksen toteuttamista. Tutkimuksen avulla haluttiin saada uusia ideoita mutta selvittää myös sidosryhmien tyytyväisyyttä nykyiseen yhteistyöhön. Tutkimuksen avulla ei ole pyritty määrittelemään yksittäisiä sidosryhmiä tai niiden intressejä, vaan tehtävänä oli kartoittaa, minkä tyyppisiä intressejä kansallispuisto-yhteistyöhön liittyy sekä pyrkiä kuvailemaan niitä. Toivomuksena oli löytää menetelmiä yhteistyön toteuttamiseen ja varautua myös kenties esiin nouseviin odottamattomiin yhteistyötä vaativiin teemoihin. Tulevaisuudessa halutaan mahdollistaa lisäksi sellaisten tahojen osallistuminen, joita ei välttämättä vielä tällä hetkellä mielletä kansallispuiston sidosryhmiksi.

1.2 Sidosryhmän ja yhteistyön määritelmät

Freemanin laajasti käytetty määritelmä kuvailee stakeholderin eli sidosryhmän seuraavasti: ”mikä tahansa ryhmä tai yksilö, joka voi vaikuttaa organisaation toimintaan tai johon voidaan vaikuttaa organisaation toiminnan kautta”. Tämä laaja määritelmä mahdollistaa sidosryhmien määrittämisen ja arvioimisen aina jokaisen tilanteen ja tarpeen mukaan. (Lehtonen 2010, 8–9; Myllykangas 2009, 36) Selkämeren kansallispuiston sidosryhmiä ovat esimerkiksi kunnat ja kaupungit, maakuntaliitot, kansalaisjärjestöt ja yhdistykset, viranomaiset sekä kansallispuiston kävijät. Sidosryhmällä on yleensä organisaation toiminnalle jonkinlainen panos, ja sidosryhmät odottavat omista panostuksistaan jonkinlaista palkkiota (Lehtonen 2010, 16). Sidosryhmien tekemät panostukset riippuvat siitä, mitä ne kokevat saavansa vastineeksi. Uhraus voi olla taloudellinen, ajallinen, fyysinen, psyykkinen tai sosiaalinen. (Vuokko 2009, 163) Sidosryhmien intressit tai toiveet voivat liittyä menneeseen, nykyhetkeen tai tulevaisuuteen. Ne voivat olla yksilöllisiä tai kollektiivisia. (Näsi 1995, 126) Sidosryhmien motiivit olla osana organisaatiota kumpuavat niiden omista motivaatioista ja tavoitteista (Ylärinta 2006, 38).

Organisaation tulisi tehdä analyysiä siitä, millaisia resursseja sidosryhmillä on käytössään ja mitkä ovat niiden odotukset ja toiveet organisaatiota kohtaan. Usein organisaation käsitykset sidosryhmän resursseista eivät kohtaa sidosryhmän omien havaintojen kanssa, ja toisaalta sidosryhmät eivät ole aina tietoisia ominaisuuksistaan (Lehtonen 2010, 28; Myllykangas 2009, 49). Sidosryhmien arvot, odotukset ja resurssit ovat myös erittäin herkkiä toimintaympäristön muutoksille (Näppilä 2010, 32). Sidosryhmävuoropuhelu antaa organisaatiolle tietoa sidosryhmien tarpeista. Sen avulla saadaan selville mahdolliset ristiriitaisuudet ja sellaisetkin tarpeet, joihin yrityksellä ei ole ehkä kykyä tai halua vastata. (Kujala & Kuvaja 2002, 62, 153)

Yhteistyön avulla voidaan luoda arvoa, jota ilman yhteistyötä ei pystyttäisi saavuttamaan (Lehtonen 2010, 30). Eri arvoja edustavat sidosryhmät voivat luoda arvoa yhdessä (Myllykangas 2009, 31). Yhteistyö voidaan nähdä prosessina, jossa siihen osallistuvien saavuttamat edut motivoivat jatkamaan ja kehittämään yhteistyötä sekä parhaassa tapauksessa innostavat viemään yhteistyötä aivan uusille alueille. Syvimmäksi yhteistyön muodoksi määritellään kumppanuus, jonka pitäisi olla hyödyllinen suhteen kaikille osapuolille. Pitkäkestoisessa kumppanuudessa toimijat voivat hyödyntää toistensa resursseja ja osaamista avoimesti. Saavuttaakseen sidosryhmiensä luottamuksen organisaation olisi kerrottava omista tavoitteistaan ja miksi se on yhteydessä sidosryhmiinsä. Yhteistyössä tulisi keskittyä sen avulla saavutettaviin tuloksiin, eikä ainoastaan erilaisten resurskien vaihtamiseen (Kuvaja & Malmelin 2008, 19–20, 54, 65–66, 134).

Yhteistyöllä toivotaan usein olevan tavoitteita, jotka selkeyttävät, miksi yhteistyötä tehdään, mikä on kunkin toimijan rooli ja miten osallistujan toiminta kytkeytyy laajempaan kokonaisuuteen. Yhteistyölle voi olla tavoitteita monella tasolla: kaikkien yhteinen tavoite, osallistujien omia tavoitteita ja jopa henkilökohtaisia tavoitteita organisaatioiden sisällä. Eri tavoitteiden yhdistäminen on tärkeää, jotta kokonaistavoitteisiin päästään. Tämä edellyttää osallistujilta kykyä kompromisseihin. Joustoa tarvitaan myös, koska organisaatioilla on erilaiset toimintakulttuurit, päätöksentekotavat ja hallinto. Lisäksi yhteistyöhön käytettävä aika voi olla hyvin erilaista. Demokraattisuus ja tasa-arvo ovat yhteistyöhön liitettäviä arvoja, mutta käytännössä osallistujien rajaaminen sekä johdon suurempi vallankäyttö tehostaisivat ja nopeuttaisivat yhteistyötä (Huxman & Vangen 1996, 8–13).

2 Tutkimuksen toteutus

Sidosryhmätutkimus toteutettiin opinnäytetyönä ajalla 11.2.2013–30.11.2013. Tekijä laati Metsähallitukselle erillisen raportin, ja osaa aineistosta käytettiin myös tekijän omassa pro gradu -työssä. Tutkimus toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Metsähallituksen kanssa, ja tekijä ja Metsähallitus pitivät useita yhteisiä kokouksia tutkimukseen liittyen. Tutkimus on luonteeltaan laadullinen. Laadullisella tutkimuksella ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan kuvamaan esimerkiksi jotain tapahtumaa tai ymmärtämään ja tulkitsemaan tapahtumaa tai ilmiötä. Tuloksia tulee pitää paikallisina ja ajankohdan mukaan muuttuvina (Eskola & Suoranta 1998, 16, 61).

2.1 Aineisto ja menetelmät

Aineisto kerättiin kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä osassa sidosryhmille lähetettiin linkki sähköiseen lomakkeeseen, ja toisessa vaiheessa lomakkeilla kerättyjä tuloksia syvennettiin henkilökohtaisin teemahaastatteluin. Lomakkeilla pyrittiin saamaan laajempi kuva sidosryhmien mielipiteistä ja haastatteluilla syventämään aihepiiriä. Kyselylomakkeiden vastaukset tukivat haastatteluja muun muassa ohjaamalla kysymysten laadinnassa. Tekijä ja Metsähallituksen edustajat laativat yhteistyössä sekä kyselylomakkeen (Liite 1) että haastatteluiden kysymysrunгон (liite 2). Haastattaviksi pyydettävät valittiin yhteisen keskustelun perusteella. Aineisto on analysoitu sisällön analyysillä, jossa pyritään saamaan tutkittava kohde yleiseen ja tiivistettyyn muotoon. Aineistosta etsittiin eri teemoja kuvaavia ja kysymyksiin vastaavia näkemyksiä, jotka ryhmiteltiin yhteisten piirteiden perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93, 103; Hirsjärvi & Hurme 2011, 174).

2.1.1 Lomake

Linkki tutkimuslomakkeeseen lähetettiin 317 osoitteeseen kansallispuiston sähköisen tiedotuslistan kautta 11.4.2013. Lista on kerätty kansallispuiston ajankohtaisista asioista tiedottamista varten, ja se on täydentynyt hiljalleen, kun uusia kontakteja on saatu tai henkilöt ovat pyytäneet päästä mukaan listalle. Vastausaikaa oli huhtikuun loppuun asti, ja ennen vastausajan päättymistä vastaajille lähetettiin muistutusviesti. Vastaanottajien joukossa oli sekä yksityishenkilöitä että erilaisten organisaatioiden, kuten esimerkiksi yhdistysten ja kuntien, osoitteita. Vastaja sai itse päättää, vastasiko hän yksityishenkilönä vai esimerkiksi jonkin organisaation edustajana – riippuen minkä roolin vastaja itse näki yhteistyön kannalta tärkeämpänä. Vastaajien kesken arvottiin 100 euron arvoinen melontalahjakortti.

Lomakkeeseen vastasi yhteensä 68 henkilöä. Tarkkaa vastausprosenttia ei pystytty laskemaan, koska joissakin organisaatioissa saattoi olla useampia potentiaalisia vastaajia. Viestin välittäminen toisille ihmisille oli myös mahdollista. Lomakevastausten määrä ei ollut riittävä määrälliseen analyysiin, jossa etsitään tilastollisia yhteyksiä. Esimerkiksi erilaisten ryhmien välisiä eroja ei ollut mielekästä etsiä, koska analysoitavien ryhmien ollessa pieniä löydöksiä ei voida varmuudella yleistää koskemaan koko sidosryhmien joukkoa (Alasuutari 2011, 34, 203). Lomakkeen vastauksia onkin analysoitu esimerkiksi esittämällä vastauksien jakaumia.

Lomakkeen kysymykset oli jaettu taustakysymyksiin ja varsinaisiin kysymyksiin, joilla selvitetiin vastaajien näkemyksiä nykyisestä ja tulevasta yhteistyöstä. Lomake sisälsi vastausvaihtoehtollisia ja jonkin verran avoimia kysymyksiä. Sidosryhmien näkemyksiä pyrittiin lisäksi selvittämään kysymyksillä, joissa vastaajan tuli arvioida, kuinka paljon samaa tai eri mieltä hän on väitteen kanssa. Niissä vastaajan oli mahdollista valita myös en osaa sanoa -vaihtoehto, mutta vaihtoehtoa ei ole otettu mukaan tarkasteltaessa vastausvaihtoehtojen jakaumia. Ikää lukuun ottamatta kaikkiin kysymyksiin oli vastattava. Osassa kysymyksiä valittavien vaihtoehtojen määrää oli rajoitettu yhteen tai kahteen, mutta joissakin vastaajat saivat tehdä niin monta valintaa kuin halusivat.

2.1.2 Haastattelut

Lomakkeen vastauksia täydennettiin henkilökohtaisin teemahaastatteluin, joita tehtiin yhteensä yksitoista ajalla 18.6.–17.7.2013. Yksi haastatteluista tehtiin puhelimitse johtuen haastattelijan sairastumisesta. Kestoltaan haastattelut vaihtelivat noin puolesta tunnista puoleentoista tuntiin. Teemahaastatteluissa aihepiirit on ennalta määrätty, ja ne käydään kaikkien haastateltavien kanssa läpi (Eskola & Vastamäki 2010, 28–29). Niiden järjestystä ja laajuutta voidaan kuitenkin muuttaa. Tämän tutkimuksen haastatteluissa käytettiin ohjaavaa kysymysrunkoa, josta saattoi poiketa. Kaikkia kysymyksiä ei ollut tarpeellista esittää kaikille haastatelluille. Haastatteluiden aihepiirit olivat samoja kuin lomakkeessa, mutta haastatteluissa kysyttiin myös esimerkiksi mahdollisista esteistä ja sidosryhmien tavoitteista liittyen kansallispuistoyhteistyöhön.

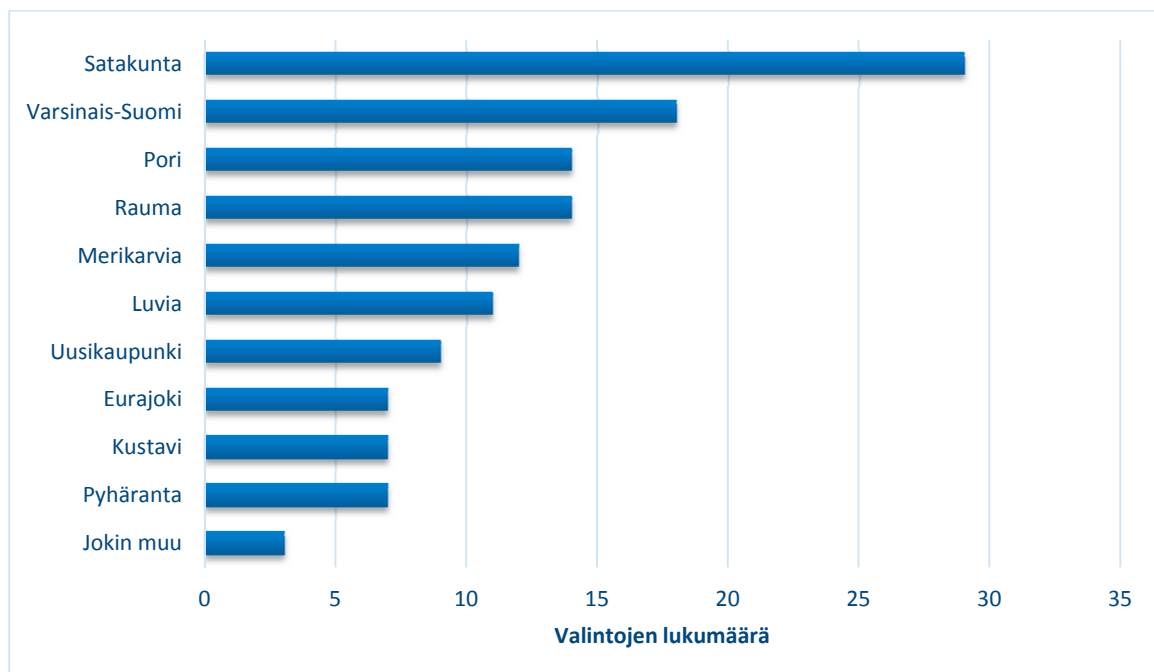
3 Tulokset

3.1 Tutkimukseen osallistuneiden sidosryhmien kuvaus

3.1.1 Lomakkeen vastaajat

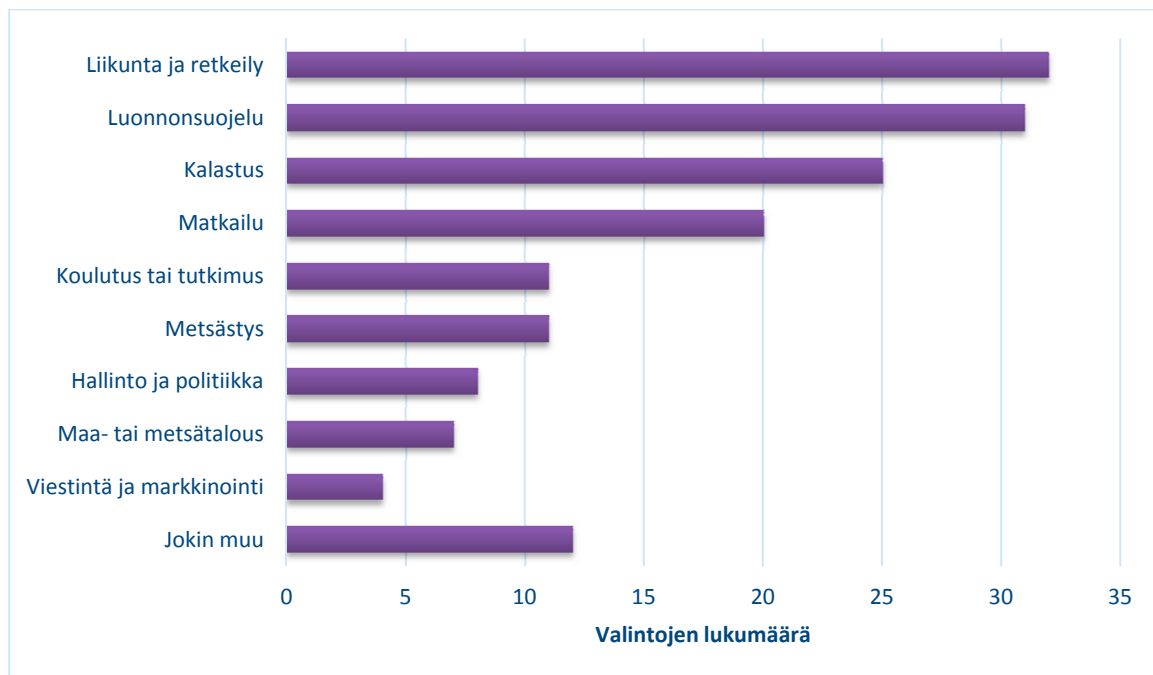
Sähköiseen lomakkeeseen vastanneista enemmistö oli miehiä (72 %). Nuorin vastaaja oli 30-vuotias ja vanhin 76-vuotias. Eniten vastaajia oli ikäluokasta 60–69 vuotta, ja lähes yhtä paljon ikäluokasta 50–59. Iän ilmoittaminen ei kuitenkaan ollut pakollista, ja kuusi henkilöä jättikin vastaamatta kysymykseen. 22 henkilöä ilmoitti vastaavansa lomakkeen kysymyksiin yksityishenkilönä. Toiseksi ja kolmanneksi suurimmat ryhmät olivat kolmannen sektorin edustajat (16 kpl) sekä maakuntaliittojen, kuntien ja kaupunkien edustajat (11 kpl). Taustaorganisaation nimen ilmoittaminen ei ollut pakollista, mutta enemmistö vastaajista kuitenkin kertoi edustamansa organisaation nimen.

Lomakkeen vastauksia saatiin alueellisesti kaikista kansallispuiston kahdeksasta kunnasta (kuva 1). Mahdollista oli myös valita kiinnostuksen kohteeksi maakunnallinen taso, joista Satakunnan alue oli Varsinais-Suomea suosituimpi. Kuntien alueista kiinnostusta oli eniten Poriin ja Raumaan sekä kolmanneksi eniten Merikarvian kuntaan. Yli puolet vastaajista oli ilmoittanut vain yhden alueen, josta on kiinnostunut. Vastaajista 27 oli kiinnostunut joko vain Varsinais-Suomen alueesta tai jostakin siellä sijaitsevasta kunnasta, kun taas vastaavasti 49 henkilöä oli kiinnostunut Satakunnasta tai vähintään yhdestä siellä sijaitsevasta kunnasta.

Kuva 1. Vastaajien alueellinen kiinnostus.

Toimialoista vastaajat olivat eniten kiinnostuneet liikunnasta ja retkeilystä, jonka oli valinnut melkein puolet vastaajista (kuva 2). Lähes yhtä suuri kiinnostus kohdistui luonnonsuojeluun. Kolmanneksi ja neljänneksi eniten vastaajia kiinnostivat kalastus ja matkailu. Jokin muu -vaihtoehdon valinneet tarkensivat vastaustaan esimerkiksi kertomalla olevansa kiinnostuneita mökkeilystä, lintujen seurannasta tai aluekehityksestä. Kiinnostuksen kohteiden määrää ei lomakkeessa rajoitettu, mutta silti 23 vastaajaa valitsi vain yhden vaihtoehdon. Vastaajia, jotka valitsivat kaksi tai kolme aihepiiriä, oli molempia 17. Yksi vastaaja oli ilmoittanut olevansa kiinnostunut seitsemästä aihepiiristä kymmenestä.

Kuva 2. Vastaajia kiinnostavat aihepiirit.

3.1.2 Haastateltavat

Haastateltaviksi pyydettyvät henkilöt pyrittiin valitsemaan siten, että eri alueet ja intressit tulevat edustetuiksi. Tutkimukseen haastateltiin neljä kuntaa ja alueen molemmat maakuntaliitot sekä kalastus, matkailu, luonnonsuojelu, purjehdus ja tutkimus. Haastatteluista lainattujen sitaattien yhteydessä on kerrottu haastatellun sidosryhmän tyyppi. Haastattelujen määrä perustuu tekijän pro gradu -työlle sopivaksi katsottuun aineiston kokoon. Lomakkeeseen saattoivat vastata henkilöt, jotka eivät ole aikaisemmin olleet tekemisissä Metsähallituksen kanssa; mutta haastateltaviksi haluttiin pyytää pääasiassa henkilöitä, joilla on jo kokemusta Selkämeren kansallispuistoyhteistyöstä. Lähes kaikki haastatellut sidosryhmien edustajat olivat olleet jollain tavalla kansallispuiston ja Metsähallituksen kanssa tekemisissä kansallispuiston perustamisen jälkeen, ja monet jo ennen kansallispuiston perustamista, jopa aivan prosessin alusta asti. Ainoastaan purjehdusseura tai sen edustaja eivät olleet ainakaan tietoisesti olleet aikaisemmin tekemisissä Metsähallituksen kanssa.

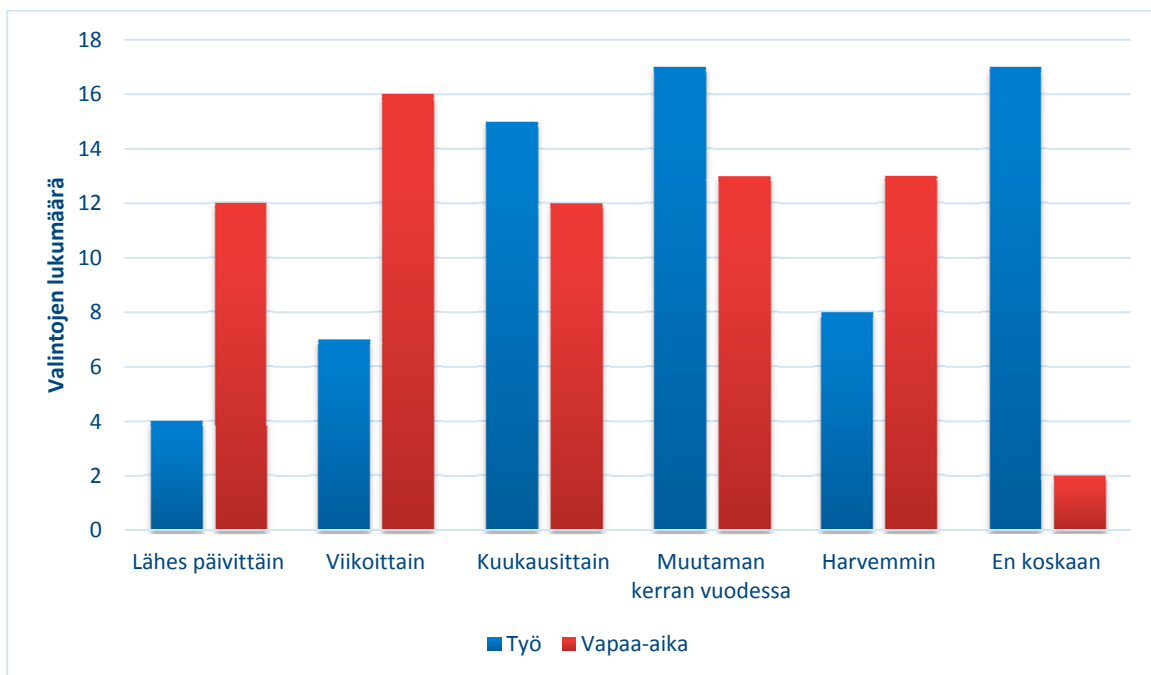
Haastateltujen henkilöiden lähtökohdat kansallispuistoyhteistyöhön olivat erilaisia. Kaksi haastateltua mainitsi suoraan, että heidän edustamansa kunta tai organisaatio vastusti kansallispuiston perustamista. Yksi haastateltava kuvaili oman organisaationsa lähtöä mukaan ”nihkeäksi”. Toisaalta taas yksi haastateltava oli ollut mukana tekemässä aloitetta kansallispuiston perustamisesta,

ja toinen haastateltava kertoi Selkämeren kansallispuiston olleen heidän organisaatiolleen tärkeä hanke. Lomakkeeseen oli vastannut selvästi sekä kansallispuiston puolustajia että myös sitä ennen perustamista ja vielä tälläkin hetkellä vastustavia. Tämä käy ilmi joistakin avointen kysymysten vastauksista.

3.2 Sidosryhmäyhteistyö tällä hetkellä

Kaksi haastateltua mainitsi yhteistyön olleen tiivistä tai sitä olleen aika paljon kansallispuiston perustamisen jälkeen. Suurin osa haastatelluista tai joku toinen henkilö heidän edustamastaan organisaatiosta oli osallistunut erilaisiin ohjauk- ja suunnitteluryhmiin. Yhteistyö on ollut myös kahdenvälistä: esimerkiksi Metsähallituksen edustajat ovat vierailleet haastateltujen organisaatioissa tai päinvastoin. Yhdessä Metsähallituksen edustajan kanssa on lisäksi käyty kansallispuiston alueella ja keskusteltu esimerkiksi sinne tulevista toimenpiteistä. Yhteistyötä on tehty myös erilaisissa hankkeissa. Muut yhteistyön muodot ovat liittyneet esimerkiksi rahoitukseen sekä materiaalien tuottamiseen ja muokkaamiseen. Yhteistyö on liittynyt moneen eri aihepiiriin – kuten matkailuun, reitteihin, edunvalvontaan, kaavoitukseen ja rahoitukseen.

Lomakkeen vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka usein he ovat tekemisissä Selkämeren kansallispuiston kanssa vapaa-ajallaan ja työnsä puolesta (kuva 3). Vastaajat olivat yleisesti tekemisissä kansallispuiston kanssa enemmän vapaa-ajallaan kuin työnsä puolesta. Vain kaksi vastaajaa ei ollut vapaa-ajallaan lainkaan tekemisissä kansallispuiston kanssa. Hieman muita vapaa-ajan vastausvaihtoehtoja suosittu oli viikoittain. Työn puolesta suurimman osuuden saivat vaihtoehdot muutaman kerran vuodessa ja ei koskaan. Kansallispuisto näkyy työssä neljällä ihmisellä lähes päivittäin, kun taas 12 ihmistä on vapaa-ajallaan lähes päivittäin tekemisissä puiston kanssa. Keskimäärin vastaajat olivat jollain tavalla tekemisissä kansallispuiston kanssa noin kerran kuukaudessa.

Kuva 3. Kuinka usein vastaajat ovat tekemisissä kansallispuiston kanssa työn takia ja vapaa-ajalla.

3.2.1 Metsähallituksen näkyvyys

Sidosryhmät kokivat haastatteluissa, että Metsähallitus on tähän mennessä näkynyt Selkämeren kansallispuiston sidosryhmäyhteistyössä. Toisaalta kahden henkilön mielestä Metsähallituksen näkyvyys on ollut joko vähäistä tai sitä ei ole ollut juuri lainkaan: *”Nyt on kyllä aika vähästä ollu näkyvyys vielä, tää on ilmeisesti semmosta perustamisvaihetta ettei mikään oo viä varmaa ja kaikki on kesken ja kukaan ei tiedä mistä tulee rahaa mihinkin.”* (Kalastus) Metsähallitus on näkynyt sidosryhmille esimerkiksi erilaisten hankkeiden ja tilaisuuksien kautta. Erilaiset ohjausryhmät ja kansallispuiston tapahtumat ovat myös nostaneet sen näkyvyyttä: *”Nyt se on tavallaan tullut tämmöseksi erittäin näkyväksi ja järjestää matkailutoimijoille ja muille näitä tilaisuuksia, missä he sit solmii näitä yhteistyösuhteita ja muita et mä koen et Selkämeren kansallispuistolla on ollu tässä nimenomaan se merkittävä rooli ja toivon toki, että se sitten heijastuu näiden muidenkin puistojen kehittämiseen.”* (Maakuntaliitto) Metsähallitus näkyy kävijöille ja sidosryhmille myös esimerkiksi alueella olevissa kylteissä ja muilla hyvin konkreettisilla tavoilla. Metsähallituksen työntekijöitä tunnettiin usein henkilökohtaisesti tai heitä saatetaan nähdä varsinaisen yhteistyön ulkopuolella, esimerkiksi omalla työpaikalla.

3.2.2 Metsähallituksen rooli

Metsähallituksen rooli on haastateltujen sidosryhmien mielestä pitkälti ollut eräänlainen vetäjä ja eteenpäin viejä. Metsähallituksen nähtiin omaavan pääroolin ja vastuun puiston hoidossa sekä myös niin sanotun omistajan roolin. Toisaalta Metsähallitusta pidettiin kokoajana, joka järjestää palavereja ja tilaisuuksia. Muita mainittuja rooleja olivat esimerkiksi rahoittaja, ideoija, aloitteen tekijä, ohjaaja, neuvonantaja sekä viestinnästä ja sen suunnittelusta vastaava, ja siihen liittyvän materiaalin tuottaja. Metsähallituksen nähtiin profiloituneen erityisesti kansallispuiston suunnitteluun ja hoitoon liittyvissä asioissa. Rooliin liittyen haastatteluista löytyi myös joitakin kielteisiä mainintoja. Metsähallituksen roolin koettiin olleen tähän mennessä vielä aika passiivinen. Varsinais-Suomen puolella roolin vähäisyyden nähtiin johtuvan osittain siitä, että alueelle ei ole saatu Selkämeren helmet Satakunnassa -tyyppistä hanketta. Metsähallituksen perusröoliä on voinut joskus olla vaikea erottaa. *”Mä en osaa ihan täysin rajata sitä että mikä on sitä Metsähallituksen perusröoliä ja mikä on sit extraa, mitä on saatu näiden hankkeiden kautta.”* (Matkailu) Varsinkin perustamisvaiheessa ympäristöministeriön ja Metsähallituksen roolit saattoivat myös osittain sekoittua aluetason toimijoiden näkökulmasta.

3.2.3 Kokemuksia yhteistyöstä

Kyselylomakkeen varsinaiset kysymykset aloitettiin selvittämällä sidosryhmien tyytyväisyyttä yhteistyöhön Metsähallituksen kanssa tähän mennessä (taulukko 1). Yleisesti ottaen yhteistyöhön oltiin tyytyväisiä. Reilusti yli puolet vastaajista oli joko täysin tai osittain samaa mieltä väitteen ”Metsähallituksen ja kansallispuiston sidosryhmien yhteistyö on ollut onnistunutta” kanssa. Kohdittuun tyytyväisiä oltiin myös puiston hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnan käytäntöihin.

Taulukko 1. Vastaajien tyytyväisyys nykyiseen yhteistyöhön. hks = hoito- ja käyttösuunnitelma.

Väite	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Yhteistyö on ollut onnistunutta	20,3 %	39,1 %	15,6 %	18,8 %	6,3 %
Olen tyytyväinen puiston hks:n laadinnan käytäntöihin	11,9 %	35,6 %	30,5 %	13,6 %	8,5 %

Avoimissa kysymyksissä tiedusteltiin, missä asioissa Metsähallitus on onnistunut. Yhteensä yhdeksän vastaajaa mainitsi jollakin tavalla vuorovaikutuksen onnistuneena: *”Vuorovaikutus ja yhteistyö on toiminut hyvin puolin ja toisin.”* Muutama vastaaja kehui myös osallistumisen mahdollistamista ja toisten kuuntelua. Kokoukset ovat olleet onnistuneita, ja lisäksi kolme henkilöä kiiteli tapahtumia. Peräti 12 vastaajaa mainitsi viestinnän ja tiedotuksen olleen onnistunutta. Usein tiedotusta keuhuttiin yleisesti, mutta monet mainitsivat varsinkin internetin ja pari henkilöä kehui myös tiedotustilaisuuksia: *”Tiedottaminen on ollut hyvää. Selkeää ja kohtuullisen nopeaa.”* Lisäksi useat vastaajat nimesivät yksittäisiä onnistumisen kohteita – kuten Minun Selkämereni -kirjoituskilpailun tai hienot valokuvat internetissä. Erilaisten käyttömuotojen säilyminen alueella mainittiin pariin kertaan hyvänä asiana. Vain neljä vastaajaa ei osannut tai halunnut nimetä yhtään onnistumisen kohdetta.

Metsähallitus on haastateltujen sidosryhmien mielestä ollut pääosin hyvä yhteistyökumppani: *”Oon aina kokenut Metsähallituksen hyväks, isot hartiat omaavaks yhteistyökumppaniks, et se on ollut ihan hedelmällistä se yhteistyö.”* (Matkailu) Metsähallitusta on ollut helppo lähestyä, ja kysymyksiin on tarvittaessa saanut hyvin vastauksen. Kokonaisuudessaan yhteistyötä kuvailtiin vaivattomaksi ja helpoksi; yhteistyön koettiin jopa parantuneen viime vuosina ja muuttuneen ennakoivammaksi. Varsinkin henkilötasolla on tultu hyvin toimeen, ja muutamat mainitsivat yksittäisiä henkilöitä, joita keuhuttiin muun muassa asiantunteviksi, innostuneiksi ja ymmärtäväisiksi. Metsähallituksesta löytyy haastattelijien perusteella kehittämishalukkuutta ja halua viedä asioita eteenpäin *”hitaasti mutta varmasti”*. Metsähallituksella on hyvät toimintamallit valmiina ja vaikutusvaltaa asioihin. Metsähallituksen intressien koettiin hyvin monesti olevan sopusoinnussa sidosryhmien ja henkilöiden omien arvojen kanssa.

3.2.4 Yhteistyön ongelmat

Vaikka kaikki Metsähallituksen kanssa yhteistyötä tehneet tahot löysivätkin siitä positiivisia asioita, mainitsivat haastateltavista monet ongelmiakin. Lomakkeessa kysyttiin avoimella kysymyksellä myös kansallispuistoyhteistyön epäonnistumisia, mihin peräti 21 vastaajaa ei osannut tai halunnut vastata. Toisaalta lomakkeeseen vastasi kaksi henkilöä, jotka eivät osanneet nimetä yhtään onnistunutta asiaa. Kysyttäessä sekä onnistumisia että epäonnistumisia vastattiin jonkin verran, ettei yhteistyötä ole vielä ollut tai sitä on ollut hyvin vähän: *”Ei tässä alkuvaiheessa voi näihin sanoa vielä mitään, katsotaan ja seurataan.”* Sekä haastatteluissa että lomakkeessa nousi esiin osittain samoja ongelmia.

Metsähallitusta kuvailtiin haastatteluissa hieman kankeaksi ja välillä epäjohdonmukaiseksi organisaatioksi, mistä johtuen asioita ei usein saada kovin nopeasti tai tehokkaasti valmiiksi. Metsähallituksen keskusjohtoisuus tuo jonkin verran vaikeuksia, koska vain osa päätöksistä voidaan tehdä alueellisella tasolla. Lomakkeessa kuusi vastaajaa mainitsi toiminnan hitauden tai turhan byrokratian yhteistyön häirtana.

Vaikka lomakkeen avoimissa kysymyksissä viestintää keuhuttiin, oli neljän vastaajan mielestä siinäkin vielä parantamisen varaa: *”Paljon vielä tiedottamista miten ihmiset pääsevät osallistumaan ja tiedostaa Metsähallituksen roolin.”* Haastatteluissa paikalliset työntekijät koettiin helposti tavoitettaviksi, mutta Metsähallituksen korkeammat tahot on vaikeampi tavoittaa. Tieto on haastateltujen mukaan joskus kulkenut hieman huonosti kansallispuistoprosessin aikana, ja toisaalta tieto on joskus ollut hieman liikaa ministeriön näkökulmasta. Väitteissä yli 40 %:n mielestä Metsähallitus ei ole tarjonnut tarpeeksi tietoa. Kuitenkin täsmälleen saman verran vastaajia koki saaneensa tietoa riittävästi.

Jonkin verran löydettiin myös koordinaatio-ongelmia. Haastateltavat olivat osallistuneet turhilta vaikuttaviin palavereihin. Asiat ovat vielä jollain tavalla kesken, ja työnjaossa on ollut epäselvyyksiä: *”Must tuntuu et niillä on vähän liikaa töitä, koska välillä se oli hiukan semmosta, kukaan ei oikein tiennyt mitään.”* (Tutkimus) Yksi haastateltu oli vahvasti sitä mieltä, että nykyinen yhteistyö on ollut pitkälti sanelupolitiikkaa ja aito vuorovaikutus on jäänyt puuttumaan: *”Ne kyllä ehkä itte mieltää et ne on kumppaneita mutta – ei tää nyt kauheen vuorovaikutteiselta vielä ainakaan vaikuta.”* (Kunta) Lomakkeen vastauksissa mainittiin myös, että kuuntelussa ja vuorovaikutuksessa on vielä parantamisen varaa. Vastaajien mielestä kaikkia ei todellisuudessa kuunnella, ja ainakin kuulemisen todelliset vaikutukset ovat epäselvät.

Lomakkeessa mainittiin joitakin hyvin konkreettisia epäonnistuneita asioita – kuten opasteaulujen puuttuminen tai huonot kartat. Yhden henkilön mielestä Metsähallitus ”omii” kansallispuistoa liikaa itsellensä. Lomakkeen avoimissa kysymyksissä nousi esiin myös epätietoisuus tulevaisuudesta ja huoli mahdollisista käytön rajoituksista.

3.2.5 Yhteistyön merkitys

Lähes 80 % lomakkeen vastaajista oli sitä mieltä, että yhteistyöstä Metsähallituksen kanssa on hänelle itselleen tai hänen edustamalleen organisaatiolle hyötyä. 45 % oli täysin eri mieltä, kun väitettiin, että yhteistyöstä ei ole hyötyä. Kaikille haastatelluille sidosryhmille oli myös tärkeää olla mukana Selkämeren kansallispuistoyhteistyössä. Syitä lueteltiin lukuisia. Osallistuminen oli kunnille tai muille toimijoille tärkeää, koska yhteistyö koskee heidän omaa aluettaan tai se on osa heidän toimintaympäristöään: *”Mehän eletään siitä kansallispuistosta ja mitä kansallispuiston luonnonvaroja me pystytään hyödyntämään, nii onhan se nyt tärkeätä pyrkii olemaan siinä mukana.”* (Kalastus) Toisaalta kansallispuisto oli joillekin yksi osa normaalia toimintaa ja luonnollinen jatkumo jo tehdylle työlle. Kansallispuisto ja mereen liittyvät asiat koettiin myös itsessään tärkeiksi. Kansallispuisto sopii usein yhteen sidosryhmien arvomaailman kanssa. Lisäksi koettiin, että on tärkeää itsessään olla sisällä yhteistyössä. Kansallispuistoyhteistyön avulla pystytään myös saavuttamaan omia tavoitteita, erilaista hyötyä ja uusia näkökulmia omaan toimintaan. Yksi haastateltu sanoi, että koska on ollut mukana alusta asti, pitää pysyä mukana jatkossakin. Omalla organisaatiolla voi olla myös jotain annettavaa kansallispuistolle.

3.3 Tulevaisuuden sidosryhmäyhteistyö

Haastatteluissa kysyttiin sidosryhmien odotuksia ja toiveita tulevaisuudelle. Metsähallituksen tulisi kokonaisuudessaan parantaa saavutettavuuttaan. Monelle haastatellulle yhteydet ovat selkeät, mutta usein esimerkiksi yrittäjät saattavat kokea Metsähallituksen kasvottomaksi. Kansallispuiston toiminnan nähtiin painottuvan pitkälti kesäaikaan, mihin toivottiin parannusta. Muutamassa lomakkeen avoimessa vastauksessa kaivattiin Metsähallitukselle kontaktihenkilöitä, joihin voi tarvittaessa ottaa yhteyttä. Monet toivoivat haastatteluissa, että myös Satakunnan puolelle saataisiin vakinaista henkilökuntaa. Sen lisäämisen kautta voitaisiin saavuttaa jatkuvuutta toimintaan. Pysyvä ja riittävä henkilökunta nähtiin myös oleelliseksi yhteistyötä parantavaksi seikaksi. Yksikin vakinainen henkilö, jota toivottiin erityisesti Poriin, olisi kanava Metsähallitukseen ja sitä kautta paikallinen kasvo. Asioita voitaisiin aina hoitaa yhden henkilön kanssa ja vaikka työntekijä vaihtuisikin, reitti pysyisi samana.

Olisi myös tärkeää jakaa työtehtävät parhaalla mahdollisella tavalla sekä Metsähallituksen sisällä että sidosryhmien kesken. Metsähallituksen toimintaa voitaisiin sidosryhmien mielestä parantaa hyvällä toimistolla, jossa kaikki työntekijät voisivat olla samassa tilassa. Parhaassa tapauksessa Metsähallituksen tilat voisivat sijaita jonkun yhteistyökumppanin kanssa samoissa tiloissa tai läheisyydessä, jolloin oltaisiin jo lähtökohtaisesti tiiviimmässä kanssakäymisessä. Hyvä toimintaympäristö parantaa mahdollisuuksia hyvien tulosten syntymiseen.

Vaikka monet myönsivät hankkeiden kautta toimimisen olevan normaali tapa toimia nykyisin, monet kokivat, että se tuo epävarmuutta yhteistyöhön ja uhan keskeneräiseksi jäämiseen. Lisäksi hankkeet rajaavat tehtävät liian tarkasti. Jatkuvuuden takaaminen vaatiikin jonkinlaisia resursseja Metsähallitukselta. Monet toivoivat, että Metsähallituksella olisi enemmän voimavaroja tulevaisuudessa ylläpitää esimerkiksi kansallispuiston infrastruktuuria. Resurssien lisääminen nähtiin myös oleelliseksi yhteistyötä parantavaksi seikaksi: *”Mun mielestä tärkein on et näille järjestyy rahoitus näille eri projekteille, se on aika keskeinen.”* (Luonnonsuojelu) Resursseja kaivattiin enemmän sekä tärkeään ja varhaisessa vaiheessa tapahtuvaan viestintään että yhteyksien ylläpitämiseen, mutta myös markkinointiin ja erilaisiin selvityksiin. Erot Satakunnan ja Varsinais-Suomen rahoituksen välillä nostettiin esiin.

Muita toiveita tulevaisuudelle olivat esimerkiksi läpäisyperiaatteen toteutuminen, ohjaus ja neuvonta. Metsähallitukselta ja tulevaisuuden yhteistyöltä toivottiin myös alueen matkailullisen arvon ja palveluiden lisääntymistä sekä suurempia hyötyjä kansallispuistostatuksesta. Lisäksi toivottiin, ettei koko kansallispuistoasiasta muodostu liian kulissimaista ja pysyttäisiin sellaisissa asioissa, jotka oikeasti ovat osa paikallista kulttuuria.

Lomakkeen avoimella kysymyksellä pyrittiin myös selvittämään sidosryhmien toiveita ja odotuksia Metsähallitukselta. Muutama ihminen toivoi erilaisia tapahtumia, joita voisi järjestää joko yhteistyössä tai Metsähallitus yksin. Monet toiveet liittyivät vuorovaikutukseen, sillä useampi henkilö kaipasi lisää keskustelua sidosryhmien ja Metsähallituksen välille; myös esimerkiksi teemakohtaisia palaverieja ja muita kokouksia toivottiin. Vastauksissa kaivattiin yhteistyön kehittämistä tai tarkemmin esimerkiksi matkailun ja veneilyreittien kehittämistä. Lisäksi lomakkeen vastauksissa esitettiin monia tarkkoja toiveita: talkooleirejä, kansainvälistä näkyvyyttä, vierailuja, luontohainnointitietoa ja ratkaisuja virkistyskalastuksen lisäämiseen. Yksi vastaaja toivoi osaavansa vastata, mitä lisäarvoa kansallispuistostatus on omalle alueelle tuonut.

Lomakkeen vastaajista 64 % toivoi yhteistyön olevan nykyistä tiiviimpää (taulukko 2). Noin 13 % vastaajista taas oli sitä mieltä, ettei yhteistyön tarvitse muodostua nykyistä tiiviimmäksi. Yksikään yksityishenkilöistä ei kuulunut näihin vastaajiin. Seuraavassa väitteessä oli asiaa kysytty hieman toisin päin. Vajaa 7 % oli samaa mieltä siitä, että vähäisempi yhteydenpito ja yhteistyö riittävät tulevaisuudessa. Melkein 84 % vastaajista oli kuitenkin eri mieltä.

Taulukko 2. Lomakkeen vastaajien näkemykset yhteistyön tiiviyydestä tulevaisuudessa.

Väite	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Yhteistyön pitäisi olla nykyistä tiiviimpää	19,7 %	44,3 %	23,0 %	9,8 %	3,3 %
Vähäisempi yhteistyö riittää	—	6,6 %	9,8 %	54,1 %	29,5 %

3.3.1 Metsähallituksen rooli tulevaisuudessa

Kysyttäessä Metsähallituksen tulevaisuuden roolista monet kannattivat jo nykyisen vetäjän roolin jatkamista. Jonkun on vietävä yhteistyötä eteenpäin, ja Metsähallitus nähdään siihen sopivaksi. Metsähallitus voisi olla koordinoiva, hallinnoiva kokoon kutsuja. Sidosryhmät kokivat, että Metsähallituksella pitää olla päävastuu kansallispuiston hoidossa ja kehittämisessä. Metsähallituksen roolia ei ainakaan tulisi heikentää tai siirtää muille toimijoille, koska virallisen tahon täytyy hoitaa laissa säädettyä kansallispuistoa. Tarvitaan toimija tekemään viimeiset, ehkä kipeätkin ratkaisut: *”Se on sitten Metsähallituksen asia olla siinä se tuomari ja tavallaan mieltä sitä, et miten oikeudenmukaisesti resursseja jaetaan.” (Kunta)*

Toinen suuri rooli, jonka sidosryhmät haluavat asettaa Metsähallitukselle, on rahoittajan ja muiden resurssien tarjoaja. Metsähallituksella pitäisi tulevaisuudessa olla suurempi rooli puiston rahoituksen järjestämisessä. Sen tulisi ylläpitää aluetta ja sen infrastruktuuria – myös perustaa uusia toimintoja, joihin sillä pitäisi olla riittävästi resursseja: *”Olemme sitä mieltä että Metsähallituksella pitäisi olla enemmän resursseja hoitaa ja ylläpitää ja kehittää niitä kansallispuistoja.” (Maakuntaliitto)* Tämä nähtiin myös tärkeäksi yrittäjien toimintaa mahdollistavaksi tekijäksi. Metsähallituksen ylläpitovelvollisuuteen vedottiin silläkin, että niin on kansallispuistoja Suomessa ennenkin hoidettu. Rahoituksen lisäksi Metsähallitukselta toivottiin tiedottamista, luonnontuntemusta, tutkimustietoa, eräänlaisen tietopankin luomista ja ylläpitoa sekä laajempaa näkyvyyttä. Metsähallitus voisi pyrkiä niin luomaan uusia kuin avartamaankin näkökulmia. Yksi haastateltu toivoi Metsähallitukselta erityisesti kuuntelevaa roolia, koska paikalliset ja aluetta aktiivisesti käyttävät tuntevat sen hyvin. Metsähallituksen ja muiden toimijoiden roolien arveltiin myös selkeytyvän, kun alueelle lähdetään tarkemmin tekemään ohjeistusta.

Lomakkeen väitteiden vastaukset tukevat osittain haastatteluisia saatuja tuloksia (taulukko 3). Yli 65 % vastaajista kannatti Metsähallituksen selvempää päävastuuta puiston kehittämisessä ja sidosryhmille sitä tukevaa roolia. Reilu 17 % oli eri mieltä tästä väitteestä, ja vain yksi vastaaja oli täysin eri mieltä. Kun väitettiin, että Metsähallituksella on liikaa valtaa kansallispuiston hoidossa, hieman enemmän löytyi eri mieltä kuin samaa mieltä olevia vastaajia. Kaikista suosituin vaihtoehto oli kuitenkin en samaa enkä eri mieltä. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että sidosryhmille tulisi antaa enemmän vastuuta kansallispuiston toiminnassa.

Taulukko 3. Lomakkeen vastaajien näkemykset Metsähallituksen tulevaisuuden roolista.

Väite	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Metsähallitukselle selvempi päärooli kehittämisessä ja sidosryhmillä tukeva rooli	20,3 %	45,3 %	17,2 %	15,6 %	1,6 %
Metsähallituksella on liikaa valtaa puiston hoidossa	8,5 %	22,0 %	33,9 %	23,7 %	11,9 %
Sidosryhmille enemmän vastuuta puiston toiminnassa	12,9 %	38,7 %	24,2 %	19,4 %	4,8 %

3.3.2 Uusi toimintamalli

Uuden toimintamallin tulisi olla sidosryhmiä innostava ja kannustava. Olisi oleellista, että pystyttäisiin jotenkin luomaan ympäristö ja toimintamalli, jotka innostaisivat toimijoita mukaan ja tekemään kehitystyötä myös omatoimisesti. Täytyisi luoda tilanteita, joissa potentiaaliset toimijat yli sektorirajojen kohtaavat ja uusia ideoita on mahdollisuus syntyä. Metsähallituksen tehtävä olisi olla taho, joka jaksaa kannustaa muita ryhtymään työhön ja jatkamaan sitä: *”Kyl kuntakin tarttee nimenomaan sitä Metsähallituksen tukea siinä, jotta he jaksaa toimia ja tavallaan se into ja potku riittää.”* (Maakuntaliitto)

On tärkeää ymmärtää, miten toiminta paikallistasolla muodostuu ja sitä kautta hahmottaa toimenpiteitä. Toimintamallin aluksi on kartoitettava, keitä toimijoita kentällä on ja mitä heillä on tarjottavanaan. Yhteistyölle tulisi määrittää tavoitteet ja suunnitella toimintamalli niiden pohjalta. Eri henkilöiden välinen työnjako on oleellista. Huomionarvoinen seikka on myös alueen miettiminen kokonaisuutena, sillä yhden haastateltavan mielestä maakuntien väliset erot ovat vielä näkyvissä. Satakunnassa on ollut esimerkiksi maakuntaliitto aktiivisemmin mukana, resursseja on saatu enemmän käyttöön ja kaiken kaikkiaan innostusta löytyy enemmän kuin Varsinais-Suomen puolelta, vaikka tilanne on parantunut viime aikoina. Suunnittelussa tarvitaan pitkäjänteistä työtä, ja kohtuullisen pienimuotoinen toiminta voisi olla tehokasta. Kokonaisuuden näkyväksi tekeminen ja konkreettisuus nähtiin hyödyllisiksi. Jälleen korostettiin myös vetäjän roolia siinä, että uusi toimintamalli muodostuisi omaehtoisesti, sillä väkisin vääntämällä niin ei todennäköisesti tapahdu. Vaikka toimintamalliin voidaan hakea vaikutteita muualta, kaikki on sovittava paikalliseen kontekstiin sopivaksi ja saatava hyväksyntä toimijoilta. Paikallisuuden on näytävä toimintamallissa.

3.3.3 Mukaan otettavat tahot

Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että alueen kunnat ja kaupungit täytyy ottaa mukaan yhteistyöhön. Sitä pidettiin ratkaisevana, ja uskottiin molempien tahojen hyötyvän siitä. Monien mielestä on tärkeä ottaa mukaan myös matkailutahoja – kuten yrittäjiä. Muutamit haastatellut mainitsivat yleisestikin yrittäjät. Yhtä mieltä oltiin siitäkin, että kalastajien tulisi olla mukana yhteistyössä ja heillä on intressejä yhteistyöhön liittyen. Haastatteluissa nimettiin sekä ammattikalastajat, matkailu- että myös virkistyskalastajat. Yksi haastateltava näki kalastajat jopa haasteena. Kalastajien yhteydessä mainittiin lisäksi pari kertaa metsästäjien mukaan ottaminen ja muut mahdolliset ammatinharjoittajat: *”Tietysti suunnittelussa pitäis olla eri tahot ja yrittäjiä, sitten eri harrastajia, luontoihmisiä, varmaan sitten metsästyksen ja kalastuksen, ammattikalastuksen edustajia.”* (Kunta)

Erialaisten harrastajaryhmien mukaanottoa kannatettiin. Heidän nähtiin omaavan luonnon-tuntemusta ja paikallistietoa. Tällaisia harrastajia olisivat erityisesti luontoseurat ja lintuharrastajat, mutta myös sukeltajat ja vanhaan saaristolaisuuteen liittyvät tahot. Mökkiläisiä tulisi joidenkin haastateltavien mielestä ottaa yhteistyöhön mukaan, samoin muita paikallisia ja yksittäisiä henkilöitä – kuten matkailijoita. Malliksi tarjottiin esimerkiksi jokaisessa kunnassa järjestettävää tilaisuutta, jonne juuri mökkiläiset ja muut kiinnostuneet voisivat tulla. Tosin todettiin myös, että ehkä yksityinen puoli jää ulkopuolelle, kun puhutaan juuri sidosryhmäyhteistyöstä. Monia muita tahoja mainittiin, joiden mukaan ottamista voisi miettiä: koulut, koulutussektori, ympäristönsuojelupuoli, teollisuus ja maanomistajat. Haastatteluissa huomautettiin lisäksi, että osallistumisista täytyisi tapahtua yli sektorirajojen: *”Uskallus ottaa siinä vähän semmosia rajoja rikkovia sektoreita mukaan.”* (Maakuntaliitto). Erittäin tärkeää olisi, että mukanaolijat olisivat innostuneita kehittämisenestä ja suhtautuisivat yhteistyön kehittämiseen positiivisesti, vaikka eriäviä mielipiteitä olisikin.

Haastatelluilta kysyttiin myös, pitäisikö yhteistyöhön osallistumiselle asettaa joitakin ehtoja. Mielenpitoet jakaantuivat. Jotkut olivat sitä mieltä, että kaikki voimavarat olisi hyödynnettävä ja kaikkia tulisi kuunnella. Varsinkin yritystoiminnalle pitäisi kuitenkin asettaa joitakin laatukriteerejä. Kunnille ehtoja ei voi asettaa. Jo kansallispuiston käsite rajaa ulkopuolelle esimerkiksi harrastustahot, joiden toiminta on jollain tapaa ristiriidassa alueen käyttötarkoituksen kanssa. Jos kansallispuistoyhteistyötä toteutetaan luonnon näkökulmasta ja kansallispuiston asettamien ehtojen mukaisesti, tarpeelliset tahot tulee otettua huomioon. Vaihtoehdoksi ehtojen asettamiselle tarjottiin erilaisia painoarvoja eri toimijoille; Metsähallituksella olisi suuri rooli, kenen ääntä se kuulee tarkimmin. Osallistumista ja eri toimijoita voisi myös jakaa eri tasoille, tai yhteistyön keinot voisivat vaihdella. Suunnitteluun esimerkiksi rajataan pienempi ryhmä, mutta muille annetaan kuitenkin mahdollisuus esittää mielipiteitä suunnitelmista. Edustuksellisuuskin voisi olla ratkaisu, jolla vaikkapa paikalliset asukkaat pääsisivät suunnitteluun mukaan edustajan kautta.

Monet haastatelluista uskoivat, ettei mikään ryhmä ole tällä hetkellä jäänyt yhteistyön ulkopuolelle. Ainakin tilaisuuksia osallistua ja kommentoida on tarjottu: *"Voihan olla et joku pieni mahdollisesti joku oleellinen ryhmä olis vielä jäänyt, mut jotenkin kuvittelisin et jos joku porukka ihan oikeesti haluais tulla siihen mukaan, niin kyllä ne olis jo älähtänyt jossain välissä. Kaikkia ei voida kotoo hakee."* (Kunta) Kuitenkin monet mainitsivat pienen mietinnän jälkeen, ketkä ehkä ovat jääneet pois tai keitä ei ole otettu tarpeeksi mukaan. Tällaisia tahoja olivat mökkiläiset, koulut, vanhukset, maahanmuuttajat, matkailu- ja muut yrittäjät, luontoyhdistykset, talkooporukat sekä veneily- ja purjehdusseurat. Haastateltu purjehdusseuran edustaja ei itse ainakaan muistanut, että heidän seurastaan olisi kysytty mielipiteitä ja totesi, että kyllähän heiltä voisi joskus niitä kysyäkin. Haastatteluissa myös nousi esiin, että joidenkin tahojen osallistuminen on saattanut olla rajoittunutta, koska aika tai muut resurssit eivät riitä.

3.3.4 Kuuntelu ja vuorovaikutus

Uudesta toimintamallista kysyttäessä lähes kaikki haastateltavat mainitsivat suoraan, että Metsähallituksen tulisi kuunnella ja huomioida erilaiset toimijat. Keskustelemalla ja vuorovaikutuksella voidaan löytää paras mahdollinen ratkaisu. Myönteisiä asioita voidaan suunnitella, mutta toisaalta ratkaista kielteisiäkin ongelmia. Monet pitivät tärkeänä nimenomaan paikallisten tahojen sekä käyttäjien kuuntelemista ja huomioimista, ja sitä kautta myös hyväksynnän saamista. Ei kuitenkaan pidä lukkiutua siihen, että vain paikallisia kuunnellaan. Aina välillä mukaan tarvitaan uusia toimijoita ja ideoita. Kuulemisen täytyisi koskea mahdollisimman laajaa toimijoiden joukkoa, tai ainakin kaikilla tulisi olla tilaisuus sanoa sanottavansa, mikä edesauttaa myös toimijoiden sitouttamista: *"Ainakin lähtökohta olis se, että kuultas riittävän laajasti ja saatat sillain sitoutettua siihen isompi joukko toimijoita."* (Kunta) Kaikista huonoin tilanne on, jos sidosryhmillä ei ole ollut lainkaan mahdollisuutta vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin.

Lomakkeen avoimissa vastauksissa kuuleminen oli tiedotuksen jälkeen toiseksi yleisin toive Metsähallitukselle. Esimerkiksi kalastusta tai luonnonsuojelua koskevissa asioissa pitäisi kuulla aihepiirin kanssa tekemisissä olevia tahoja. Kaikille pitäisi antaa samanlaiset mahdollisuudet tulla kuulluksi. Parhaimmillaan vuorovaikutuksella voidaan saavuttaa elävä yhteisö, jolta saadaan ideoita ja osallistujat alkavat omaehtoisesti kehittää aluetta. Sidosryhmiltä tulisi pyrkiä keräämään ajatuksia, vaikka se saattaakin olla joskus haastavaa.

Tulevaisuutta koskevilla lomakkeen väitteillä yli 70 % vastaajista oli sitä mieltä, että kansallispuiston käyttäjien toiveet tulisi huomioida puiston kehittämisessä paremmin (taulukko 4). Lomakkeeseen vastanneiden mielestä on tärkeämpää esittää uusia ideoita ja mielipiteitä pelkän Metsähallituksen suunnitelmien kommentoimisen sijaan. Sidosryhmille esitettiin myös väite: ”Metsähallitus on ottanut näkemykseni/organisaationi näkemykset huomioon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa.” Väite jakoi mielipiteitä. Noin 40 % vastanneista oli samaa mieltä; mutta tämän väitteen voidaan todeta olleen kaikista lomakkeen väitteistä hankalin, koska en osaa sanoa -vaihtoehdon valinnoita oli enemmän kuin missään muussa väitteessä. Vastaajista noin neljäsosa suhtautui asiaan neutraalisti, ja melkein kolmannes oli osittain tai täysin eri mieltä väitteen kanssa.

Taulukko 4. Lomakkeen vastaajien näkemykset ja kokemukset huomioinnista ja kuulemisesta.

Väite	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Näkemykseni on huomioitu hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa	7,7 %	32,7 %	26,9 %	17,3 %	15,4 %
Käyttäjien toiveet huomioitava kehittämisessä paremmin	22,4 %	49,3 %	20,9 %	6,0 %	1,5 %
Tärkeämpää esittää uusia ideoita kuin kuulla ja kommentoida	12,5 %	32,8 %	31,3 %	18,8 %	4,7 %

3.3.5 Keinoja yhteistyön toteuttamiseen

Tutkimuslomakkeen vastaajilta tiedusteltiin mieluisinta keinoa yhteistyön toteuttamiseen (kuva 4). Selvästi eniten kannatusta saivat tiedotus- ja keskustelutilaisuudet sekä seminaarit. Jaetulle toiselle sijalle nousivat vaihtoehdot: teemakohtaiset työryhmät tai kokoukset ja kansallispuiston tapahtumat. Kukaan haastatelluista ei tyrmännyt erilaisia yhteistyöryhmiä ja palavereja yhteistyön muotoina. Ne nähtiin hyväksi tavaksi, koska ne kokoavat yhteen erilaisia toimijoita ja paikallisia ihmisiä. Niissä on mahdollisuus esittää omia näkemyksiä sekä saada tietoa suunnittelun tilanteesta ja muiden ajatuksista. ”*Se on nyt sitten vähän tylsä perusratkaisu, mut varmaan ihan ok.*” (Kunta) Tapaamisten tulisi olla hyvin valmisteltuja ja niillä täytyisi olla jokin todellinen tarkoitus, eli niitä ei järjestetä vain muodon vuoksi. Perinteisiä kokouksia enemmän kannatusta saivat haastatteluissa erilaiset ajatustyöpajat ja ideointipajat. Olennaista on vuorovaikutuksen syntyminen, joka ehkä tarvitsee vähän vapaamuotoisempia tilaisuuksia. Hyväksi nähtiin myös käytännönläheisyys. Haastatteluissa esitettiin ajatus kokonaisista ideointipäivistä, jolloin olisi tarpeeksi aikaa ja voitaisiin perehtyä käsiteltävään asiaan kunnolla.

Erilaisiin yhteistyöryhmiin liittyen esitettiin hieman kielteisiäkin näkemyksiä. Muutaman henkilön mielestä niitä on jo tällä hetkellä liian paljon, jolloin kaikkiin ei ole aikaa osallistua tai ainakaan paneutua riittävästi. Esitettiin myös huolta liian massiivisiksi paisuneista ryhmistä, joissa vuorovaikutus jää uupumaan. Monet olivatkin sitä mieltä, että osallistumista tulisi esimerkiksi jakaa useammille tasoille. Suurten ryhmien ylläpitäminen vie kaikkien voimavaroja liikaa, eikä siksi voi jatkua enää tulevaisuudessa. Pienempään ryhmään otettaisiin mukaan esimerkiksi ne, jotka toimivat aktiivisesti puistossa tai saavat sen kautta elantonsa. Muut ryhmät – kuten harrastajat – voisivat olla mukana edustuksellisuuden kautta. Aina määräjain voitaisiin järjestää laajemmalle joukolle mahdollisuus kommentoida tai esittää mielipiteitä. Kokouksia tai muita tapaamisia tulisi järjestää eri puolilla rannikkoa eikä aina samassa paikassa. Olisi tärkeää myös pohtia, miten tapaamisten tulokset viedään eteenpäin käytäntöön.

Kuva 4. Paras keino yhteistyöhön tulevaisuudessa.

Hyväksi yhteistyön keinoksi nähtiin myös juuri perustettu Selkämeren kansallispuiston ystävähdistys tai muualla hyvin toiminut virkistysalueyhdistys. Lisäksi toivottiin, että Metsähallituksen edustajat kävisivät välillä vierailemassa esimerkiksi yhdistysten kokouksissa. Näiden vierailuiden kautta voisi nousta myös uusia ideoita. Lomakkeella kerätyissä vastauksissa tarjottiin keinoksi suoria yhteydenottoja yhdistyksiin, ja avoimissa kysymyksissä kaksi henkilöä toivoi tulevaisuudessa mahdollisuutta kahdenkeskisiin neuvotteluihin. Kyselyitä ja erilaisia tiedusteluja tulisi tehdä silloin tällöin.

Haastattelujen perusteella toimintamuotojen löytämisessä on oleellista, että lähdettäisiin rohkeasti kokeilemaan erilaisia tapoja. Muualla toimiva malli saattaa hyvin toimia myös Selkämeren kansallispuistossa. Yhteistyömuotoja tulisi olla mahdollisimman monipuolisesti. Oleellisia keinoja ovat lisäksi erilaiset jalkautumisen muodot: Metsähallitus näkyy ja on paikalla esimerkiksi erilaisissa tapahtumissa.

Haastatellut sidosryhmät olivat itse kiinnostuneita hyvin erilaisista yhteistyömuodoista ja aiheista tulevaisuudessa. Kaksi kunnan edustajaa sanoi, ettei tällä hetkellä kaipaa mitään suurta, kunhan keskusteluyhteys säilyy ja suunnitelmiin annetaan lausunnonantomahdollisuus. Esimerkiksi kehityskeskustelun kaltainen tapaaminen kerran vuodessa Metsähallituksen ja organisaation kesken voisi olla hyvä asia. Yksi haastateltava toivoi lisäksi, että yhteistyöhön käytettävä aika vähenee tulevaisuudessa. Muutamat sanoivat olevansa kiinnostuneita yhteistyöryhmistä, ohjausryhmistä tai teemapäivistä: *”Nää ohjausryhmät, tiedetään missä mennään ja kuullaan mis eri tahot toimii ja mitkä on Metsähallituksen ajatukset ja kanta.”* (Kunta) Yhteistyön tulisi olla vastavuoroista, ja ajatuksia ja tietoja pitäisi vaihtaa aktiivisesti.

3.4 Yhteistyön kohteet

3.4.1 Alue- ja teemakohtainen yhteistyö

Lomakkeen vastaajista melkein 48 % halusi osallistua vain omaa kiinnostuksen kohdetta koskevaan yhteistyöhön (taulukko 5). Toisaalta 36,5 % vastanneista oli väitteen kanssa eri mieltä. Vielä selkeämpää oli, että vastaajat olivat kiinnostuneempia vain omaa aluettaan koskevasta kuin laajemman alueen yhteistyöstä, sillä lähes 64 % kysymykseen vastanneista oli samaa mieltä väitteen kanssa ja noin 26 % eri mieltä.

Taulukko 5. Halu osallistua teema- ja aluekohtaiseen yhteistyöhön.

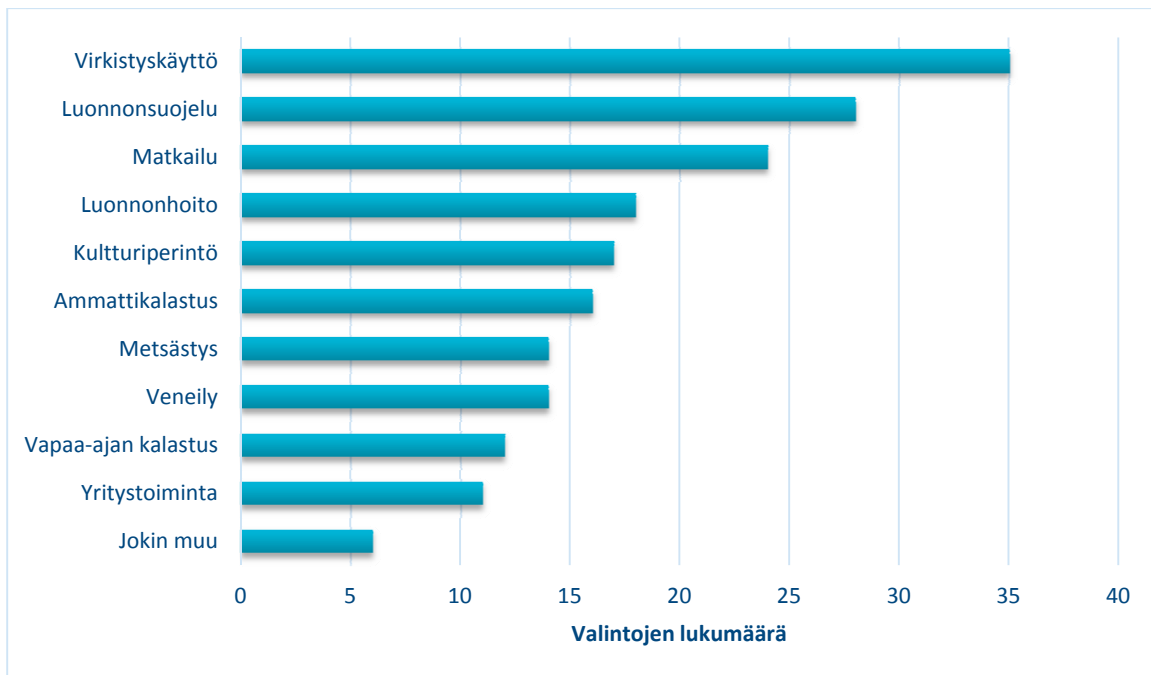
Yhteistyö koskee	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Kiinnostuksen kohdetta tai omaa toimialaa	15,9 %	31,7 %	15,9 %	25,4 %	11,1 %
Omaa aluetta	27,3 %	36,4 %	10,6 %	13,6 %	12,1 %

Haastatteluissa sidosryhmiltä kysyttiin myös, olisiko aluekohtainen vai teemapohjainen työskentelytapa parempi. Eniten kannatettiin tapojen yhdistämistä, mutta molempiin löytyi omatkin kannattajansa. Jakautuminen ei ole suinkaan yllättävä. Kuntien edustajat totesivat kuntien olevan pääasiallisesti kiinnostuneita omista alueistaan. Varsinkin alkuvaiheessa voisi ehkä olla hyvä järjestää kuntakohtaisia tilaisuuksia. Jos yhteistyötä ei saada toimimaan jollakin pienemmällä alueella, ei sitä todennäköisesti saada onnistumaan koko kansallispuiston alueella. Erilaisten intressiryhmien – kuten matkailun tai purjehduksen – edustajat taas kannattivat aihepiireihin perustuvaa yhteistyötä: *”Ehkä se on kuitenkin se teema, et se että jos me sektoroidaan alueittain nii sit siitä voi tulla semmonen sillisalaatti. Se menis se teema koko alueen läpi nii se olis varmaan paljon järkevämpää.”* (Tutkimus) Teemat eivät rajoitu pelkästään Selkämeren kansallispuiston alueeseen, vaan esimerkiksi sukellus on maailmanlaajuinen teema. Joistakin teemoista olisikin hyvä keskustella koko kansallispuiston alueen tasolla.

Yhteistyö voitaisiin järjestää eri teemoihin liittyen ja aika ajoin järjestää myös teemat ylittäviä tilaisuuksia, jossa eri intressit voidaan sovittaa yhteen. Joskus olisi tarpeellista löytää kansallispuistoa laajempiakin kokonaisuuksia, eikä rajoittua tarkastelemaan vain Selkämeren kansallispuiston aluetta. Aihepiirissä pitäisi myös pysyä kokouksissa. Alue- ja teemakohtaisuuden yhdistämistä kannattaneiden mukaan yhteistyön tarvetta voitaisiin miettiä aina kyseisen tilanteen pohjalta. Yhteiskunnasta voi nousta esiin jokin aihepiiri, joka kaipaa yhteistyötä, tai toisena vuonna voidaan tehdä valinta lähteä kehittämään jotain yksittäistä aluetta. Teemakohtaisuutta tarvitaan, mutta koska alue on niin pitkä ja vaihteleva, sitä tulisi jakaa hieman pienempiin osiin.

3.4.2 Yhteistyön aihepiirit

Sekä haastatteluissa että lomakkeessa tiedusteltiin, mihin kohteisiin vastaajien mielestä tarvitaan eri toimijoiden välistä yhteistyötä (kuva 5). Lomakkeessa teemoja sai valita enintään kaksi, mikä oli joidenkin vastaajien mukaan hankalaa. Kolmen kärki yhteistyötä edellyttäviin kohteisiin olivat virkistyskäyttö, luonnonsuojelu ja matkailu. Vastaajat olivat usein nostaneet oman mielenkiinnon kohteensa yhteistyötä vaativaksi teemaksi, mutta varsinkin matkailu ja virkistyskäyttö nousivat esiin kaikkien ryhmien vastauksissa.

Kuva 5. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä edellyttävät aihepiirit.

Haastatteluissa sidosryhmäyhteistyötä vaativia teemoja olivat matkailu, virkistyskäyttö ja käytännön tason työt. Luonnonsuojelua pidettiin myös haastatteluissa tärkeänä asiana, mutta haastateltavat eivät nostaneet sitä nimenomaan yhteistyötä edellyttäväksi aihepiiriksi. Varsinkin alueen imagon nostaminen ja sen tunnetuksi tekeminen sekä hyödyntäminen matkailussa koettiin tarpeelliseksi. Kehittämisessä tulisi pyrkiä vastaamaan tulevaisuuden uusiin kehityssuuntiin. Haastatteluissa todettiin myös, että kaikissa kunnissa on varmaan omat aiheensa, joista ollaan kiinnostuneita ja joita halutaan kehittää. Erään haastatellun mielestä matkailuun ja virkistyskäyttöön oli ainakin heidän kunnassaan kiinnitetty jo riittävästi huomiota. Puitteiden luominen, sääntöjen ja ohjeiden laadinta sekä muut käytännön työt nähtiin tärkeiksi myös matkailun kannalta: *”Noo varmaan se, että miten niitä alueita käytetään, eli just tää käyttö- ja hoitosuunnitelma ja sen jälkeen laadittavat kansallispuiston säännöt.”* (Kunta) Kansallispuiston alueita voidaan joissakin tapauksissa hoitaa yhteistyössäkin. Yhteistyötä tarvitaan myös siihen, että kansallispuistolle saadaan järjestettyä rahoitusta esimerkiksi juuri infrastruktuurin kehittämiseen. Muut haastatteluissa yhteistyön aiheiksi ehdotetut teemat olivat kalastus, metsästys ja kalakantojen elvyttäminen.

Lomakkeessa kolme vastaajaa toivoi erityisesti tutkimukseen liittyvää yhteistyötä: *”Tutkimukset ja inventoinnit voisi myös suunnitella laajan yhteistyöryhmän kautta ja toivottavasti käynnistää yhteisiä hankkeita, jotta saadaan monialaista ja -tieteistä tietoa.”* Lisäksi toivottiin esimerkiksi yrittäjäkoulutusta. Haastateltuja sidosryhmiä itseään kiinnostivat erityisesti aluekehittäminen, edunvalvonta, ihmisten vaikutus alueeseen, sukelluspuisto, erilaiset harrastukset, virkistyskäyttö, seutumarkkinointi ja karttapalvelu. Riippuu myös aina tapauksesta, minkälaisesta yhteistyöstä sidosryhmät milloinkin ovat kiinnostuneita.

3.5 Viestintä ja tiedotus

Selvästi suurin osa lomakkeella esiin nousseista tulevaisuuden toiveista liittyi viestintään ja tiedottamiseen. Näihin kuului esimerkiksi tiedottaminen alueen asioista ja sitä koskevasta suunnitelmista, hiljaisen tiedon esiintuominen sekä myös tietoon liittyvien yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen. Tiedon jakaminen toimijoiden kesken on tärkeää. Lomakkeen väitteissä yli 76 % vastaajista ajatteli, että Metsähallituksen tulisi jakaa alueelta kerättyä tietoa sidosryhmiensä kanssa nykyistä enemmän. Kukaan vastaajista ei ollut eri mieltä väitteen kanssa. Haastatteluissa nostettiin esiin, että kesä on parasta aikaa kansallispuistosta tiedottamiselle, tiedottamisen tulisi olla jatkuvaa ja toistaa tärkeitä asioita tarpeeksi usein. Tehtävänjaot viestintään on mietittävä samalla lailla kuin muihinkin tehtäviin. Yhteistyön parantaminen vaatii viestinnältä kaksisuuntaisuutta ja vuorovaikutteisuutta.

3.5.1 Viestinnän keinoja

Viestinnän keinoista esiin nouseva teema oli monipuolisuus. Suurin osa haastatelluista kannatti erilaisia sähköisiä keinoja: sähköpostit, kansallispuiston verkkosivut, Facebook ja muu sosiaalinen media sekä tiedotuslehti Koskelo. Monille yhdistyksille riittää, että sähköposti lähetetään yhdelle henkilölle, joka sitten levittää sen kaikille. Yksityisten ihmisten arveltiin lukevan Metsähallituksen lähettämät sähköpostit, koska ne tulevat viralliselta taholta. Toisaalta sähköpostia kritisoitiinkin: viestit saattavat helposti jäädä lukematta, koska niitä tulee niin paljon eri tahoilta. Reitti Selkämerelle -hanketta ja panoraamakuvia keuhuttiin useissa haastatteluissa. Siitä voisi lähteä kehittämään myös eteenpäin: *”Mitä nää kehitteleekään sit nämä atk-ihmeet siihen liittyen lisää, nettisurffailuu tai nettipurjehdusta tai jotakin kisailuu siellä netissä, siä saaristossa.”* (Kunta) Haastattelijien perusteella verkkosivuissa on oleellista niiden yksinkertaisuus ja mahdollisimman vähäinen klikkausten tarve.

Muutama kannatti perinteistä printtimediaakin – kuten paikallislehteä, jossa tulisi näkyä ainakin jonkin verran. Yhdessä haastattelussa toivottiin myös erityisesti, että tuotettaisiin ainakin kerran Selkämeren kansallispuistosta lehti, jota jaettaisiin esimerkiksi huoltoasemilla ja kirjastoissa. Muuta haastatteluissa mainittuja keinoja tiedotukseen olivat lisäksi paikallisradio, näyttelyt, flyerit varsinkin yksityisille ja henkilökohtaiset kontaktit sidosryhmiin. Sidoryhmät pitivät erittäin tärkeänä sitä, että voi soittaa suoraan tutuille Metsähallituksen edustajille. Samoin toivottiin, että mahdollisuus kahdenkeskisyteen säilyy myös tulevaisuudessa.

Lomakkeella vastaajilla oli mahdollisuus valita kaksi mieluisinta keinoa viestintään ja tiedottamiseen tulevaisuudessa (kuva 6). Kansallispuiston verkkosivut olivat suosituin tiedottamisen muoto. Toiseksi sijoittui vaihtoehto uutiskirje tai sähköpostin jakeluluettelo ja kolmanneksi erilaiset tiedotus- ja keskustelutilaisuudet sekä seminaarit. Jokin muu -vaihtoehdossa ehdotettiin, että kerran vuodessa voitaisiin painaa lehti jaettavaksi julkisissa tiloissa – kuten kirjastoissa.

Kuva 6. Paras keino Metsähallituksen viestintään ja tiedottamiseen tulevaisuudessa.

3.5.2 Sidosryhmätiedotuksen sisältö

Tiedotus nousi lomakkeen vastausten perusteella tärkeäksi teemaksi, ja tiedotuksen mahdollista sisältöä päätettiin kysyä haastatelluilta. Yksityisten ihmisten ajateltiin kaipaavan tietoa erityisesti erilaisista tapahtumista ja siitä, miten tapahtumiin tai ylipäätään kansallispuiston alueelle pääsee. Metsähallituksen toiminnasta kaivattiin tietoa lähinnä siitä, mitä alueella on suunnitteilla. Suunnitteluprosessia olisi hyvä kuvailla: miten siihen voi vaikuttaa ja mitkä ovat toimien konkreettiset vaikutukset. Kansallispuiston käsitteen ja sen käyttöön liittyvien asioiden arveltiin olevan hankalia ja vaativan vielä selventämistä, koska niistä liikkuu edelleen joitakin harhaluuloja: *”Kansallispuisto, mitä se tarkoittaa ja mikä se konsepti on, nii ei se vielä oo mikään kauheen selkee et mitä siellä voi tehdä, mitä ei voi tehdä ja mikä on muuttunu.”* (Kunta) Metsähallituksesta itsestään ei juuri kaivattu tietoa – yhtä haastateltua lukuun ottamatta, jonka mielestä Metsähallituksen organisaation kuvauskin oli oleellinen tieto. Luontoon itsessään liittyvät jutut jakoivat mielipiteitä. Toisaalta niitä kaivattiin ja tietoa siitä, miten luontoon pääsee tutustumaan. Toiset taas näkivät luontojutut tylsinä. Ajankohtaisista asioista tiedottamista kannatettiin myös. Verkkosivuilla voisi olla Ajankohtaista-palsta, tai kansallispuistosta voisi teettää esimerkiksi Kansallispuiston vuosilehtisen.

Aiheita ei pitäisi vähätellä, vaan oman tiedotuksen ohella syöttää myös aktiivisesti ja suunnitellusti medialle tietoa, josta osasta saatetaan vaikka kirjoittaa: *”Se on sit toimittajien työtä mieltä, mikä on uutinen ja mikä julkistetaan, et syöttää sitä tietoa sinne aktiivisesti. Mut siinäkin täytyy olla tietoenkin suunnitelma, et ei kaikki toimijat ja muut voi tehdä sitä, vaan siinä täytyy olla joku suunnitelma et kenelle niitä vinkkejä annetaan ja kuka niitä sitten koordinoitusti viestii eteenpäin – et ihan jäsenelty viestintäsuunnitelma.”* (Matkailu) Monipuolisuutta korostettiin niin tiedottamisen keinoissa kuin itse sisällössäkin. Nähtiinkin, että tiedottamisen rooli voisi olla enemmän kiinnostuksen herättäminen kuin varsinaisesti tiedon välittäminen, ja lisätiedon saaminen tulisi tehdä helpoksi. Tiedottamiseen olisi löydettävä jonkinnäköistä särmää. Mahdollisuuksien mukaan tiedottamista voisi suunnitella erilaisten kohderyhmien mukaan.

Sidosryhmät kaipasivat itse tietoa erityisesti siitä, mitä kansallispuistoalueella tapahtuu ja mitä sinne on suunnitteilla: *”Jollain tapaa konkretisoitu et mitä lähiaikoina, lähivuosina tulee ja missä tarvitaan yhteistyötä. Pitäs niinku tietää et missä vaiheessa osallistua siihen keskusteluun jotta se vaikuttaa siihen prosessiin.”* (Maakuntaliitto) Erityisesti haluttiin kuulla kehittämisen avulla saavutettavista hyödyistä. Monet totesivat, että he saavat nykyisin riittävästi tietoa esimerkiksi ohjausryhmien kautta eivätkä siksi koe tarvitsevansa enemmän tiedottamista organisaatiolleen Metsähallitukselta.

3.6 Sidosryhmien väliset ristiriidat ja yhteistyön esteet

3.6.1 Haasteena resurssien puute

Parin haastateltavan mielestä yhteistyölle ei ole tulevaisuudessa näkyvissä minkäänlaisia esteitä. Esteitä kuitenkin löydettiin jonkin verran, vaikka haastateltavat kutsuivat niitä usein haasteiksi. Näistä haasteista suurin oli rahoitus sekä muiden resurssien puute. Kaikki toiminnot yleensä vaativat jonkinlaista rahallista panostusta tai vähintään aikaa. Rahoitusta tarvittaisiin lisäksi palvelurakenteiden kehittämiseen ja ylläpitoon, mikä olisi edellytys myös monien sidosryhmien tavoitteiden saavuttamiselle ja esimerkiksi matkailun kehittämiseksi. Jos resursseja ei ole, rakenteet pitäisi luoda sellaisiksi, ettei rahallisia panostuksia tarvita. Kyse ei ole pelkästään Metsähallituksen rahoista, vaan sidosryhmätkin valittelivat vähäisiä mahdollisuuksia panostaa taloudellisesti yhteistyöhön. Toisaalta rahan vähäisyyden arveltiin parhaassa tapauksessa kannustavan yhteistyöhön, koska asioita saadaan silloin tehtyä kustannustehokkaammin. Lomakkeella jotkut mainitsivat myös, että rahoitusta on niukasti tai ei tiedetä mistä sitä tulee. Neljä vastaajaa nimesi lomakkeella yhteistyön ja kehittämisen haitaksi taloudellisten resurssien vähäisyyden.

Aika oli toinen resurssi, jonka koettiin haastattelujen perusteella monesti olevan niukoilla, ja eri toimijoiden aikatauluja voi olla vaikea sovittaa yhteen: *”Ne on tietysti tälläsiä luonnollisia esteitä että aika ei riitä, eikä resurssit riitä paneutua kaikkiin asioihin mitä esille tulee. Että se voi olla. Ja tiedon puute.”* (Kunta) Joissakin tapauksissa väärä tieto tai tiedon puute voivat myös merkittävästi haitata yhteistyötä. Ison sidosryhmäjoukon hallintakin voi hidastaa yhteistyötä ja vaikeuttaa sitouttamista. Lisäksi työntekijöiden hajasijoittumisen arveltiin haittaavan Metsähallituksen omaa työskentelyä ja yhteistyötä sen kanssa. Alueella on myös ehkä yleistä, että asioita harkitaan liikaa eikä toimita, ennen kuin kaikki on hyvin selvillä ja valmiina, mikä tuo jonkinasteista hitautta. Yksi haastateltu myös huomautti, että on pitkälti kiinni Metsähallituksesta, miten asioita lähdetään viemään eteenpäin ja muodostuuko esteitä vai ei.

3.6.2 Intressiristiriidat

Kukaan haastateltu ei täysin kieltänyt intressiristiriitojen olemassaoloa, mutta moni ei osannut nimetä sellaisia. Ristiriidat ovat aikaisemmin perustuneet esimerkiksi ennakkoluuloihin, mutta eivät tällä hetkellä ole ainakaan näkyvissä. Niiden esiin nouseminen on kuitenkin vaarana varsinkin, jos kaikkia tahoja ei kuulla riittävässä määrin. Mahdolliset erimielisyydet tulisi tunnistaa ja ratkaista, jotta yhteistyö toimisi. Muutamat mainitsivat, että ammattikalastajien intressit ovat aikaisemmin olleet ristiriidassa, ja ovat kenties edelleenkin. Metsästäjät joutuivat myöntymään perustamisvaiheessa, mikä saattaa vieläkin haitata yhteistyötä. Luonnonsuojelun nähtiin myös joissakin tapauksissa olevan mahdollisesti ristiriidassa matkailun tai kalastuksen kanssa. Luonnonsuojelun näkemysten koettiin usein edustavan ääripäätä, jolloin muut joutuvat puolustamaan omia mielipiteitään tiukemmin.

Tulevaisuudessa on mahdollista, että rahoituksesta nousee kiistaa: *”Kansallispuistollehan tulee se oma budjetti. Kaikki tavallaan sit taistelee siitä kenen alueelle sit saadaan mitäkin nyt ainakin, se ei nyt silleen konkreettisesti tullut esiin mut vielä – – tämmöstä intressiristiriitaa saattaa vähän jo ollakin ja jatkossa saattaa tulla kyllä, en pidä sitä ainakaan mahdottomana.”* (Kunta) Jonkinlaista ristiriitaa voi myös esiintyä paikkakuntalaisten ja ulkopaikkakuntalaisten välillä. Lomakkeella yli puolet vastaajista oli samaa mieltä väitteen *”Metsähallitus on onnistunut tähän mennessä puisto-oon liittyvien intressien yhteensovittamisessa”* kanssa. Toisaalta kaksi lomakkeen vastaajaa nimesi avoimessa kysymyksessä yhteistyössä epäonnistuneeksi asiaksi ristiriitojen olemassaolon.

3.6.3 Perustamisen aikaiset mielipiteet

Ennen kansallispuiston perustamista olleet asetelmat on ainakin suurimman osan mielestä jo unohdettu, eivätkä ne näy enää nykyisessä yhteistyössä. Ammattikalastajien kuvailtiin olleen hyvin mukana yhteistyössä perustamisen jälkeen. Kalastuksen edustajan mielestä he saivat tärkeät asiat ajettua lakiin, eikä sitä enää tarvitse murehtia. Metsästäjillä uskottiin olevan vielä jotain hampaankolossa. Toimijoilla oli ehkä joitakin ennakkokäsityksiä, jotka eivät välttämättä pitäneetkään paikkaansa, ja ymmärrys on kasvanut. Muutokset aiheuttavat aina joitain reaktioita, vaikka ne olisivat hyviäkin: *”Ne luuli et tulee iso musta mörkö sieltä mut ne kaikki loppu, oli suurin piirtein siinä oli et, on huomattu ettei se ihan niin ollutkaan – – et aina kun on jotain, yleensä täällä on vähän se tyylisin paikkakunnalla, jos tulee jotain se alotetaan huutamalla iso ei ja sit vasta katotaan mikä se oli.”* (Purjehdus)

Muutaman henkilön mielestä lähtökohdat näkyvät vielä jollain tasolla, ja ne saattavat tulla akuuteiksi esimerkiksi kansallispuiston säännöistä keskusteltaessa. Vanhoja asetelmia ei myöskään sovi unohtaa vaan hoitaa niitä varovasti parempaan suuntaan. Varsinais-Suomen puolella ristiriidat saattavat näkyä selvemmin. Yhden haastattelun mukaan siellä ollaan vielä passiivisessa vaiheessa, eli kansallispuisto on jo hyväksytty, mutta sitä ei välttämättä pyritä hyödyntämään vielä tai sen asiaa edistämään. Vaikka vanhoista asetelmista ei suoraan kysytty tutkimuslomakkeella, muutamat vastaajat nostivat ne esille esimerkiksi kertomalla, että kansallispuiston perustaminen oli heidän mielestään hyvä tai huono asia.

3.7 Sidosryhmien kannustaminen yhteistyöhön

Haastattelujen perusteella löytyi monia keinoja, miten sidosryhmiä voitaisiin motivoida osallistumaan. Henkilökohtaisuus nähtiin hyväksi keinoksi – eli suorat yhteydenotot sidosryhmiin esimerkiksi puhelimitse. Sidosryhmien motivoimiseksi on myös oleellista, että heillä on mahdollisuus tulla kuulluksi. Vuorovaikutus on tärkeää ja toimijat saadaan sitoutettua paremmin, kun heidän mielipiteilleen annetaan arvoa ja he tuntevat pystyvänsä vaikuttamaan asioihin. Tiedottaminen ja asioiden esille tuominen innostavat ihmisiä myös ottamaan kantaa asioihin; se taas on helpompaa, kun tietoa on riittävästi. Varsinkin kannanottoja saatetaan innostua tekemään silloin, kun se koetaan tarpeelliseksi. Toiminnan muotoja pitäisi järjestää mahdollisimman houkutteleviksi. Epämuodollisuus, lyhyet infot, kokoontuminen hyvin saavutettavissa olevalla paikalla, riittävän pienet kokonaisuudet tai konkreettisuus saattavat kannustaa yhteistyöhön: *”Kyl siihen jotain semmosta konkretiaa pitäis saada sit sillain – – jotenkin sillä tavalla et se tulee niin lähelle niitä ihmisiä mitkä on siinä.”* (Luonnonsuojelu) Tapaamisiin ja kokouksiin osallistuminen on mielekästä, kun ne on järjestetty hyvin ja niissä on esimerkiksi ruokatarjoilu.

Yhteistyöllä pitäisi myös saavuttaa jotain – varsinkin jos sille asetetaan tavoitteita – ja yhteistyön tulisi olla vastavuoroista: ”*Sellasta vastavuoroista, että voitte olla siellä ja ei tarvi maksaa jos hoidatte jotain tämmösiä näin ja hoidatte niitä taloja ja muita.*” (Tutkimus) Hyötyjen pitäisi myös suuntautua mahdollisimman monelle ja mielellään olla näkyviä. Pari haastateltua totesi, että kylähän se raha aina kannustaa. Motivointi voi olla vaikeaa, jos hyötyjä ei kyetä näkemään; mutta tiedottaminen voi auttaa siihen. Sidosryhmille tulisi perustella, miksi heidän mukanaolonsa on tärkeää ja heille hyödyllistä. Oleellista on kyky nähdä asioita tarpeeksi pitkälle ja asettua välillä myös muiden toimijoiden asemaan. Haastatteluissa arveltiin lisäksi, että kuntia ei välttämättä tarvitse juurikaan motivoida; tosin huomautettiin, että Varsinais-Suomen kunnat kokivat ehkä menettävänsä enemmän, joten myönteisistä asioista tiedottaminen voisi olla hyväksi.

Sidosryhmiltä kysyttiin myös, mikä heitä itseään innostaa osallistumaan sidosryhmäyhteistyöhön. Monia motivoi omien tavoitteiden saavuttaminen tai esimerkiksi kunnan houkuttelevuuden parantaminen. Muutamat puhuivat kokonaisuudestakin – eli yhteistyön avulla pyritään tekemään koko aluetta houkuttelevammaksi ja tunnetummaksi: ”*Se kytkeytyy tähän laajempaan kokonaisuuteen, elikkä se Selkämeren kansallispuisto kytkeytyy myös muihin näihin meidän luontomatkailun kärkikohteisiin.*” (Maakuntaliitto) Sidosryhmät osallistuvat omalta osaltaan kokonaisuuden rakentamiseen. Monia motivoi myös heille itselleen tärkeä aihe tai Selkämeren tilan vaaliminen.

3.7.1 Tavoitteellisuus

Yhteistyölle ei haastattelujen perusteella ole asetettu tarkkoja tavoitteita. Yksi haastateltava vastasi kysymykseen, että ehkä niitä pitäisi nyt organisaatiossa tämän tutkimuksen innoittamana miettiä. Kolme haastateltavaa sanoi osallistumisen itsessään olevan tärkeää tai liittyvän heidän normaaliin työhönsä, joten osallistuminen saattaa olla myös automaattista. Muutamilla oli tavoitteena säilyttää tai kehittää alueen elinkeinoja. Yhteistyön avulla voidaan parantaa esimerkiksi kunnan tai alueen houkuttelevuutta ja viihtyisyyttä esimerkiksi virkistyskäytön kautta: ”*Me pyritään tekemään kaikki mahdollinen, että täällä viihdyttäs ja tää ois viihtyisä kunta.*” (Kunta) Vaikka tavoitteita ei osattukaan nimetä kovin tarkasti, pelkkä osallistuminen ei monille sidosryhmille riitä, vaan yhteistyöllä halutaan myös saavuttaa jotakin. Ilman tuloksia yhteistyöhön ei käytetä resursseja.

Kysyttäessä valmiutta joustaa omista tavoitteista vastaukset vaihtelivat. Muutamat olivat valmiita joustamaan perustellusta syystä tai jotta saavutettaisiin kaikkia tyydyttävä ratkaisu. Pari haastateltua ei uskonut voivansa joustaa tavoitteista, koska esimerkiksi kuntien tavoitteet ovat tiukasti aluesidonnaisia eikä muilla ole niihin sanottavaa. Pari vastaajaa oli myös valmis joustamaan joissakin asioissa, kuten keinoissa toteuttaa tavoitteita. Omista periaatteista ja arvoista haluttiin kuitenkin pitää kiinni: ”*Jotkut on ihan semmosia, niissä yrittää sit olla tiukkana, et ei ehdoin tahdoin mee kyl semmosiin mukaan mikä nyt toimii näitä omia näkemyksiä vastaan, mut kompromissin ja konsensuksen kannalta hyvien ratkasujen löytäminen niin sehän on aina tärkeätä.*” (Luonnon-suojelu)

3.8 Panostukset

3.8.1 Yksityishenkilöiden panostukset

Yksityisten ihmisten mahdollisia panostuksia arvioitiin haastatteluissa, ja vaihtoehtoja esitettiin jonkin verran. Suurin osa haastatelluista kannatti erilaisia talkoita, talkooleirejä ja muita hoitotöitä – esimerkiksi päivän tai viikonlopun kestäviä. Kohteina voisi olla esimerkiksi rantojen siivousta tai pidempiaikaisena projektina lintutornin rakentaminen. Eräänlaisen ”hartiapankin” olemassaolo nähtiin monella tapaa tarpeelliseksi. Talkoot saattavat houkutella elämyksenä kaupunkilaisia tai myös paikallisia, varsinkin jos kyse on heidän omasta lähiympäristöstään. Joillakin paikkakunnilla löytyy vielä ”vanhaa talkoomeininkiä”. 80 % lomakkeen vastaajista kannatti vapaaehtoisuuteen perustuvien toimien – kuten hoitokohteiden adoptoinnin ja talkoiden – roolin kasvatamista puiston hoidossa. Alle 8 % vastaajista oli eri mieltä väitteen kanssa. Jotkut haastateltavat esittivät kuitenkin huolensa, löytyykö talkoisiin tarpeeksi innostusta; ainakin niihin täytyy motivoitua ja niiden täytyy olla hyvin järjestettyjä. Valitettavasti myös kesäaika koettiin joillekin ammattiryhmille vaikeaksi osallistua talkoisiin.

Erilainen seuranta nimettiin myös hyväksi keinoksi, jolla yksityiset ihmiset voisivat osallistua. Luontoharrastajat jakavat mielellään keräämäänsä informaatiota: *”Ihan kaikkee luonnon seurantaan liittyviä juttuja, mä uskon et niihin siinä, kaikki mitä luonnossa liikkuu ne mielellään kyllä sit kertoo avoimesti.”* (Luonnonsuojelu) Yhdessä haastattelussa ehdotettiin sähköistä työkalua, jossa voisi käydä huomauttamassa kunnostusta tai korjausta vaativista kohteista. Yksityiset ihmiset pääsevät myös osallistumaan ja vaikuttamaan erilaisten järjestöjen kautta. Tällainen on esimerkiksi Selkämeren kansallispuiston ystävähdistys.

Eräs yksityisten ihmisten panos voi olla vaikuttaminen. Varsinkin julkisuudessa tai muuten vaikuttavassa asemassa olevat ihmiset voivat kertoa mielipiteitään ja tuoda asioita esiin. Vaikuttaa voi myös omassa ympäristössään, esimerkiksi työyhteisössä. Yhdelläkin kansallispuistosta innostuneella henkilöllä voi olla suuri sisäinen merkitys sidosryhmän yhteistyöhalukkuuteen: *”Mää näen yksilöerot kauheen isona, organisaatioissakin – jos ne tehään lainausmerkeissä virkatyönä eikä olla sit innostuneita, niin kyllä se on se minimi mikä siihen annetaan panosta. Et oli se sitten Metsähallitus, kunta tai joku yksittäinen asukas, niin se henkilö joka vie sitä eteenpäin, sen pitäis olla vähintään kiinnostunut ja hyvä jos se olis innostunut, et tämmöstä henkilökohtaista roolia pitäis isoissakin organisaatioissa pystyy viemään eteenpäin.”* (Maakuntaliitto) Vaikkapa Facebookissa yksittäiset ihmiset voivat myös helposti kertoa ajatuksiaan ja ”tykätä” asioista. Lisäksi yksityiset ihmiset voivat antaa panostuksensa esimerkiksi kuljetusten kautta tai tarjoamalla omaa asiantuntemustaan. Haastatteluissa tuli esille, että luultavasti lähes kaikilla ihmisillä olisi jotain annettavaa kansallispuistolle – mutta siitä pitäisi saada jotain hyötyä myös henkilöille itselleen. Yksityistenkin ihmisten mukaantulo täytyy jollain tavalla mahdollistaa, ja informoida asioista tarpeeksi.

3.8.2 Organisaatioiden panokset

Haastattelujen avulla pyrittiin myös selvittämään, minkälaisia resursseja organisaatiot kykenevät varaamaan yhteistyöhön. Sidoryhmillä ei ollut tarkkaa vastausta annettavanaan. Aikaa oltiin valmiita panostamaan jonkin verran – vaikka toisaalta toivottiinkin, että ajankäyttö vähenee perustamisvaiheeseen verrattuna. Osallistumisvalmius kokouksiin ja muihin mainittiin muutamaan otteeseen. Markkinointiakin oltiin valmiita tekemään, sekä tarkoituksellisesti että sopivissa tilaisuuksissa. Asiantuntemus oli myös suosittu yhteistyöhön tarjottava resurssi. Sidoryhmät voivat toimia linkkinä paikallisten ihmisten ja Metsähallituksen välillä; toisaalta sidoryhmillä saattaa olla tar Kempaa tietoa alueelta tai yksittäisestä aihepiiristä kuin Metsähallituksella. Tutkimusalan edusta-

jan mukaan he voivat myös kerätä tai muokata tietoa. Sidosryhmiltä voi lisäksi saada ideoita, joita Metsähallitus voi halutessaan toteuttaa. Apua voidaan tarjota myös edunvalvonnallisissa tilanteissa tai maankäytön suunnittelussa. Yhdessä haastattelussa mainittiin, että tulevaisuudessa olisi ehkä mahdollista liittää kunnan omia alueita osaksi kansallispuistoa.

Resurssien määrittely tuntui olevan vaikeaa, ja monesti sidosryhmät eivät sanoneet, kuinka paljon he voisivat panostaa: *”Siinä määrin aina miten paljon meillä itellä aikaa ja resursseja: nii et sit niitä pitää aina neuvotella, et kuin paljon voidaan omaa työaika sit antaa siihen ja muuhun.”* (Tutkimus) Monet sanoivat suoraan, että mahdollinen panostus on rajallista ja voimavarat vähäisiä verrattuna esimerkiksi Metsähallitukseen. Muutamat haastatellut kertoivat panostavansa tarpeen mukaan. Yksi haastateltu kertoi, että vaikka yhteistyöresursseja ei olekaan määritelty, kansallispuistoasiat on kuitenkin asetettu tärkeysjärjestyksessä korkealle heidän organisaatiossaan. Kiinnostusta löytyi myös osallistua erilaisiin hankkeisiin tai tehdä osia suuremmista kokonaisuuksista.

Metsähallituksella tulisi olla suurin rooli yhteistyössä, mutta pyydettyä sidosryhmät voisivat olla mukana. Toisaalta sidosryhmien edustajien joukosta löytyi kiinnostusta myös kokoonkutsujiksi, jollakin tapaa rahoittajiksi, tiedon jalostajiksi ja eteenpäin viejiksi. Jos panostetaan, täytyy yleensä saavuttaakin jotain – eli yhteistyön täytyy olla vastavuoroista: *”Ei kai se rooli nyt pelkästään voi olla kuitenkaan sitä antamista, että mitä meillä on annettavaa kansallispuistolle, vaan se pitää myöskin tulla sitten toisinpäin – mitä kansallispuistolla on annettavaa meille.”* (Kallastus)

3.8.3 Lomakkeen vastaajien ilmoittamat panostukset

Lomakkeessa oli väitteitä valmiuksista erilaisten resurssien käyttöön (taulukko 6). 51 % vastaajista oli joko osittain tai täysin eri mieltä väitteen *”Olen valmis / organisaationi on valmis varamaan taloudellisia resursseja yhteistyöhön”* kanssa. Reilu 25 % oli samaa mieltä väitteen kanssa, ja heistä vain kolme henkilöä täysin samaa mieltä. Kysymys oli ilmeisesti hankala, koska 13 henkilöä ei osannut vastata kysymykseen. Sen sijaan oli selvää, että omaa tai organisaation asian- ja paikallistuntemusta ollaan valmiita panostamaan yhteistyöhön, sillä yli 90 % vastaajista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Vain kaksi vastaajaa oli osittain eri mieltä, eikä kukaan vastaaja ollut täysin eri mieltä. Monet ilmoittivat myös lomakkeen avoimessa kysymyksessä voivansa tarjota tietoa tai taitoa. Tarkennuksena mainittiin esimerkiksi tietynlaista aihepiiriä koskeva tieto tai vain kertomalla, että he ovat valmiita tarjoamaan tietoa omalta sektoriltaan tai käytännön tasolta. Lisäksi kuusi vastaajaa nimesi tiedokseen nimenomaan paikallistuntemuksen.

Yli 90 % vastaajista oli valmis panostamaan yhteistyöhön ajallisesti, ja vain kolme vastaajaa oli eri mieltä väitteen kanssa. Peräti 19 vastaajaa ilmoitti avoimessa kysymyksessä olevansa valmis käyttämään aikaa yhteistyöhön. Muutamat tarkensivat, että ovat valmiita panostamaan työaika tai henkilökohtaista aikaa.

Taulukko 6. Lomakkeen vastaajien panostusvalmiudet.

Resurssi	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Taloudelliset	5,5 %	20,0 %	23,6 %	25,5 %	25,5 %
Asiantuntemus ja paikallistuntemus	40,3 %	50,0 %	6,5 %	3,2 %	—
Aika	37,5 %	53,1 %	4,7 %	4,7 %	—

Avoimessa kysymyksessä kerrottiin myös monia muita asioita, joita yksityiset ihmiset tai organisaatiot ovat valmiita panostamaan yhteistyöhön. Viisi vastaaja kertoi mahdollisen panoksen voivan liittyä kokouksiin tai esimerkiksi yhteistyöryhmiin. Yhteensä seitsemän henkilöä oli valmis tarjoamaan jonkinlaista tutkimuksellista panosta, joista tarkemmin mainittiin ainakin linnustoon ja merenalaiseen kulttuuriperintöön liittyvä tutkimusyhteistyö. Yhdessä vastauksessa Metsähallitukselta toivottiin myös mahdollisuutta osallistua inventointeihin. Kymmenen vastaajaa ilmoitti olevansa itse kiinnostunut tai edustamastaan organisaatiosta löytyvän kiinnostusta talkoisiin. Tarkennuksena mainittiin ainakin harrastuksiin liittyvät vapaaehtoistoimet. Yksi vastaaja oli valmis panostamaan tapahtumien ja kampanjoiden kautta, ja kaksi ihmistä ilmoitti tiedotuksen olevan heidän mahdollinen panoksensa. Jotkin sidosryhmät voivat myös osallistua kuljetuksiin alueella. Vain kaksi vastaajaa ilmoitti avoimessa kysymyksessä olevansa valmis panostamaan rahallisesti yhteistyöhön. Näiden lisäksi nimettiin monia yksittäisiä panoksia – kuten vaikutusvaltaa, markkinointia, julkaisuja, keinoja sovittaa erilaisia intressejä yhteen sekä *”koota yhteen vanhoja jääriä ja kuulustella heitäkin”*. Kuusi vastaajaa ei osannut tai halunnut vastata kysymyksen panostuksista.

Kovinkaan moni ei kertonut vastauksessaan mahdollisen panostuksen määrää. Muutama täydensi vastaustaan esimerkiksi ilmauksilla: jonkin verran, oman tilanteen mukaan tai oikean motivaation löytyessä. Pari vastaajaa ilmoitti olevansa valmiita panostamaan tarvittaessa, kertomatta mahdollista tarjottavaa resurssia. Moni myös tarkensi vastaustaan esimerkiksi jotain yksittäistä aihepiiriä tai aluetta koskevaan panostukseen. Vain kolme henkilöä esitti suoranaisesti jonkinlaisen ehdon panostukselleen. Panostukseen tulee olla jokin kannustin, tai sen täytyy olla vastavuoroista Metsähallituksen kanssa. Yksi vastaaja ilmoitti, ettei ole valmis panostamaan mitään ilman täysimääräistä korvausta.

4 Tulosten tarkastelu

Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus on antanut suuntaviivoja tulevaisuuden sidosryhmäyhteistyön kehittämiseen. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää sidosryhmien mielipiteitä ja toiveita sekä nykyisestä että tulevaisuuden yhteistyöstä. Käytetyt kaksi aineistoa täydensivät toisiaan, ja pääasiassa haastatteluissa ja lomakkeessa nousivat esiin samat asiat. Täysin yhtenäistä linjaa on ehkä mahdoton löytää sidosryhmäkentän ollessa niin monipuolinen, joten pienet eroavaisuudet näkemyksissä ovat ymmärrettäviä. Haastatteluilla pystyttiin vastaamaan lomakkeen auki jättämiin kysymyksiin esimerkiksi tiedotuksen sisällöstä. Toisaalta haastatteluissa nousi esiin asioita, joiden yleisyyttä olisi voinut olla myös mielenkiintoista testata laajemmalla joukolta, mikäli käytetyt kaksi aineistoa olisi kerätty toisessa järjestyksessä. Lomakkeella kerättyjä tuloksia ei voi täysin varmasti yleistää koskemaan koko Selkämeren kansallispuiston sidosryhmien joukkoa; mutta selkeimmät tulokset tuskin muuttuisivat, vaikka lomakkeella olisi kerätty enemmän vastauksia. Tutkimuksen tuloksia on vaikea tarkastella aikaisemman tiedon valossa, sillä Selkämeren kansallispuisto on vasta hiljattain perustettu, eikä vastaavaa tutkimusta ole tehty muissa kansallispuistoissa. Sidosryhmätutkimuksen kanssa osittain samanaikaisesti toteutetaan myös kansallispuiston kävijätutkimus ja yritystutkimus, ja tämän selvityksen tulokset vaikuttavat sopivan yhteen näiden tutkimusten alustavien tulosten kanssa.

Sidosryhmät näkevät Metsähallituksen pääasiassa hyvänä yhteistyökumppanina ja toimijana. Alueella toimivien intressit eivät ole juurikaan toistensa kanssa ristiriidassa, ja yksityiskohdista noussevien näkemyserojen ratkaisuun uskotaan. Suuria esteitä yhteistyölle ei ole, mutta jonkin verran haasteita. Yhteistyön ongelmat tuntuvat olevan hyvin konkreettisia – kuten resurssien puute ja koordinaatio-ongelmat. Metsähallituksen organisaatiomalli tuo yhteistyöhön jonkinlaista hitautta, mutta toisaalta se tuo monen mielestä siihen myös hyviä asioita. Monet ilmaisivat huolensa yhteistyön jatkuvuudesta käynnissä olevien hankkeiden jälkeen sekä toivoivat pitkäjänteisyyttä yhteistyöhön ja kansallispuiston kehittämiseen. Vaikka monille sidosryhmille on helppoa ottaa yhteyttä Metsähallitukseen ja sen työntekijöihin, Metsähallituksen pitäisi kuitenkin lisätä näkyvyyttä sekä helpottaa tavoitettavuuttaan esimerkiksi jalkautumalla ja olemalla tavattavissa eri kohteissa. Tavallisille kansallispuiston käyttäjille Metsähallitus jää kaukaiseksi. Heille tulisi selvittää Metsähallituksen ja kansallispuiston määritelmiä esimerkiksi näyttelyiden ja tiedotuksen kautta.

Sidosryhmille on tärkeää olla mukana kansallispuistoyhteistyössä, vaikka tavoitteita ei osattu tai haluttu kertoa tarkasti. Pelkkä mukanaolo itsessään ei riitä sidosryhmille, vaan ne haluavat vaikuttaa asioihin. Yhteistyö saatetaan nähdä mahdollisuutena saavuttaa sidosryhmien laajempia tavoitteita. Kansallispuisto koetaan osaksi omaa toimintaympäristöä tai muuten läheiseksi ja tärkeäksi. Metsähallituksen pitäisi tulevaisuudessa olla eräänlainen vetäjä, joka kantaa suurimman vastuun kansallispuiston kehittämisestä ja hoidosta. Sidosryhmät voivat suorittaa tietynlaista tehtävää tai tukea Metsähallitusta, mutta heitä pitää innostaa ja kannustaa siihen. Moni sidosryhmä voi lähteä yhteistyöhön mukaan, kun he kokevat sen mielekkääksi ja hyödylliseksi. Intressit saattavat myös vaihdella tilanteen mukaan. Metsähallituksen tulee itse ideoida, mutta toisaalta luoda sidosryhmillekin tilaisuuksia siihen. Jotta sidosryhmät voivat auttaa ja osallistua, heille pitää tarjota neuvoja ja joissakin tapauksissa myös resursseja. Toisaalta sidosryhmien tekemän panostuksen täytyy vastata heidän kykyjään ja mahdollisuuksiaan. Sidosryhmille pitäisi pystyä osoittamaan, mitä hyötyjä he voivat saavuttaa yhteistyöhön osallistumalla ja miten heidän osuutensa kytkeytyy laajempaan kokonaisuuteen.

Ennen uuden toimintamallin luomista olisi hyvä kartoittaa alueen toimijat ja heidän resurssinsa. Toimintamallin tavoitteet täytyy osata määrittää, jotta siitä saataisiin tarkoitusta vastaava. Haastatteluvien mielestä hyviä yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi erilaiset ajatustyöpajat, kun taas lomakkeen vastaajat toivoivat enemmän tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia. Oleellista olisi löytää ja käyttää mahdollisimman monipuolisesti erilaisia keinoja sekä lähteä rohkeasti kokeilemaan niitä. Vaikka lomakkeessa enemmistö toivoi yhteistyön tulevaisuudessa olevan nykyistä tiiviimpää, tämä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, että sitä pitäisi olla enemmän. Haastatteluissa monet sidosryhmät toivoivat esimerkiksi ajankäytön yhteistyöhön pienenevän tulevaisuudessa. Tämä voi luultavasti tapahtua toiminnan selkeytymisen ja roolien vakiintumisen kautta. Tiedottamisen tulisi olla runsasta ja monipuolista. Monille sidosryhmille tärkeintä on, että Metsähallitus pitää heidät ajan tasalla, jotta voidaan myös osallistua silloin, kun se koetaan tarpeelliseksi.

Sidosryhmillä on lisäksi monia resursseja, joita he voivat panostaa yhteistyöhön. Jotkut näistä kyvyistä saattavat olla yllättäviä, ja niiden hyödyntämismahdollisuuksia kannattaisi pohtia. Lähes mikään sidosryhmä ei ollut valmis panostamaan rahallisesti. Varsinkin lomakkeen vastaajat olivat halukkaimpia käyttämään yhteistyöhön aikaa. Sidosryhmät olivat myös valmiita tarjoamaan omaa tietoaan ja kokemuksiaan tai välittämään tietoa. Kansallispuiston hoitoa voidaan täydentää talkoin ja muiden vapaaehtoistöiden kautta, mutta hoito ei voi perustua pelkästään vapaaehtoisuuteen. Resursseista puhuttaessa on kuitenkin huomattava, että monet sidosryhmät mainitsivat haastatteluissa heillä olevan myös muita kohteita tai töitä, joihin he voivat resurssiaan käyttää. Selkämeren kansallispuisto voikin joutua kilpailemaan huomiosta esimerkiksi muiden kansallispuistojen kanssa.

Selkämeren kansallispuiston sidosryhmien välistä yhteistyötä tarvitaan varsinkin käytännön töihin sekä matkailun ja virkistyskäytön edistämiseen ja kehittämiseen. Koko alueen laajuinen yhteistyöverkosto on vaikea toteuttaa; mutta yhteistyötä voidaan lähteä tekemään pienemmillä alueilla ja laajentaa sitten suuremmalle alueelle. Näkemykset siitä, tulisiko yhteistyön olla alue- vai teemakohtaista, jakaantuivat vastaajien kesken. Lomakkeella enemmistö vastaajista oli kiinnostunut omaa aluettaan koskevasta yhteistyöstä. Vastaajia ei kuitenkaan laitettu valitsemaan teema- ja aluekohtaisuuden väliltä. Haastatteluissa sekä teema- että aluekohtaisuus nähtiin hyväksi – mutta sektorien rajoja tulisi pyrkiä ylittämään. Yhteistyössä ei pitäisi myöskään ajatella pelkästään kansallispuiston tai maakuntien rajoja, vaan pyrkiä näkemään laajempiakin kokonaisuuksia. Tällä hetkellä alueen maakuntien välillä on näkyvissä eroja esimerkiksi hankerahoituksen suhteen, ja näitä eroja olisi pyrittävä kaventamaan. Jotta toiminnasta saadaan sidosryhmiä motivoivaa, on muistettava, että he ovat halukkaita osallistumaan itseään kiinnostavaan yhteistyöhön, joka saattaa sidosryhmästä riippuen olla joko teema- tai aluekohtaista tai molempia.

Sidosryhmien kuuleminen nähtiin sekä haastatteluissa että lomakkeessa erittäin tärkeäksi. Osallistumista ei pitäisi rajoittaa, mutta yhteistyössä täytyy löytää sopiva tasapaino toimijoiden kuulemisen ja tehokkuuden välillä. Alueen kunnat, kalastajat, yrittäjät ja muut aluetta aktiivisesti käyttävät tulisi lähtökohtaisesti ottaa mukaan suunnitteluun, ja muille voidaan aika ajoin järjestää esimerkiksi kuulemistilaisuuksia. Tähän mennessä sidosryhmiä on kuultu kohtuullisen hyvin; tosin jotkut kokivat jääneensä hieman ulkopuolelle. Kuulemisella voidaan saada uusia ideoita ja toisaalta kuuleminen edesauttaa myös toimijoiden sitoutumista, koska he kokevat, että heidän mielipiteilleen annetaan arvoa. Kaiken kaikkiaan yhteistyön jatkumiselle tulevaisuudessa voidaan todeta olevan hyvät edellytykset, ja sidosryhmätkin toivovat sitä: ”*Tehdään puistosuunnitteluun kimpassa niin siit varmasti ihan hyvä tulee.*” (Kalastus)

Lähteet

- Alasuutari, P. 2011: Laadullinen tutkimus 2.0. – Vastapaino, Tampere. 331 s.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. – Vastapaino, Tampere. 268 s.
- & Vastamäki, J. 2010: Teemahaastattelu. Opit ja opetukset. – Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. (toim.), Ikkunoita Tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu. Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. – PS-kustannus, Jyväskylä. 261 s.
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Selkämeren kansallispuistosta 103/2010 vp.
- Hallituksen esitys laiksi Selkämeren kansallispuistosta. Ympäristövaliokunnan mietintö 21/2010 vp.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011: Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. – Gaudeamus, Helsinki. 213 s.
- Huxman, C. & Vangen, S. 1996: Working together. Key themes in the management of relationships between public and non-profit organizations. – International Journal of Public Sector Management 9(7): 5–17.
- Itäluoma, J. 2015: Selkämeren kansallispuiston yritystutkimus 2013. – Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisuja. Sarja B 208. 58 s.
- Kujala, J. & Kuvaja, S. 2002: Välittävä johtaminen. Sidosryhmät eettisen liiketoiminnan kirittäjinä. – Talentum, Helsinki. 212 s.
- Kuvaja, S. & Malmelin, K. 2008: Vastuullinen yritysviestintä. Kilpailuetua vuoropuhelusta. – Edita, Helsinki. 192 s.
- Laki Selkämeren kansallispuistosta 8.4.2011/326.
- Lehtonen, S. 2010: Maakunnallisen viestintäyhteistyön tehostaminen sidosryhmäsuhteita ja sidosryhmäviestintää kehittämällä. Case Etelä-Savon maakuntaliitto. – Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, viestintätieteiden laitos, Jyväskylä. 153 s. + 30 liites.
- Metsähallitus 2011: Selkämeren kansallispuiston esite. – Metsähallitus, Vantaa.
- 2013a: Selkämerelle perustettu Suomen suurin mereinen kansallispuisto. – <www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Suojelualueet/Kansallispuistot/Selkameritietoa/Sivut/Selkamerellesuunniteltukansallispuisto.aspx>, viitattu 30.10.2013.
- 2013b: Selkämeren kansallispuisto. – <www.luontoon.fi/selkameri>, viitattu 30.10.2013.
- 2013c: Selkämeren helmet Satakunnassa -hanke. – <www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Hankkeet/Rakennerahastohankkeet/selkamerenhelmet/Sivut/default.aspx>, viitattu 30.10.2013.
- 2013d: Kysymyksiä ja vastauksia Selkämeren kansallispuiston perustamisesta. – <www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Suojelualueet/Kansallispuistot/Selkameritietoa/Sivut/Tietoaperustamisestajavaikutuksista.aspx>, viitattu 4.11.2013.

- Myllykangas, P. 2009: Sidosryhmäsuhteet liiketoiminnan arvon luomisessa. Palveluyksiköstä liiketoiminnaksi, episodi yrityksen elämää. – Väitöskirja, Tampereen yliopisto, kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta, Tampere. 200 s.
- Näppilä, H. 2010: Sidosryhmien intressien muutos. Kasvusta taantumaan. – Pro gradu - tutkielma, Tampereen yliopisto, johtamistieteiden laitos, Tampere. 96 s. + 8 liites.
- Näsi, J. 1995: Understanding stakeholder thinking. – LSR-Publications, Helsinki. 317 s.
- Rosu, S. 2015: Selkämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2012. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 207. 105 s.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009: Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. – Tammi, Helsinki. 175 s.
- Vuokko, P. 2009: Nonprofit-organisaatioiden markkinointi. – WSOY, Helsinki. 316 s.
- Ylärinta, M. 2006: Between two worlds – stakeholder management in a knowledge intensive governmental organisation. – Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja A-7:2006. 188 s.

Saatekirje ja kyselylomake

Hyvä vastaanottaja,

Metsähallitus tekee yhteistyötä Selkämeren kansallispuistoon liittyvissä asioissa lukuisten eri tahojen ja yksityishenkilöiden kanssa. Kansallispuiston sidosryhmien näkemysten selvittämiseksi sekä yhteistyön ja yhteydenpidon kehittämiseksi toteutetaan sidosryhmätutkimus. **Pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan aiheeseen liittyvään kyselyyn osoitteessa <https://elomake3.uta.fi/lomakkeet/9608/lomake.html>.** Sähköisen lomakkeen täyttäminen vie aikaa noin 15 minuuttia riippuen antamienne vastausten pituudesta. **Vastausaikaa on 30.4. asti.**

Tutkimus koskee yhteistyötä kansallispuiston perustamisesta 1.7.2011 alkaen. Kansallispuiston sidosryhmiin kuuluvat kaikki puiston kanssa tekemisissä olevat tahot ja yksityishenkilöt, esimerkiksi viranomaiset, yritykset, yhdistykset ja yksittäiset kävijät. Kysymyksiin voi vastata sekä yksityishenkilönä että organisaation edustajana, sen mukaan minkä roolin itse näette tärkeimpänä liittyen yhteistyöhönne Metsähallituksen kanssa. Osallistumalla tutkimukseen voitte vaikuttaa siihen, millaiseksi kansallispuiston tulevaisuuden sidosryhmäyhteistyö muotoutuu. Vastaukset voi jättää anonymisti ja ne käsitellään luottamuksellisesti.

Tutkimus liittyy Metsähallituksen Selkämeren helmet Satakunnassa -hankkeeseen ja toteutetaan pro gradu -työnä. Tutkimusta täydennetään tarvittaessa loppukevällä haastatteluin, joihin kysymykset laaditaan osittain tämän lomakkeen vastausten pohjalta. Haastatteluihin kutsutaan pienempi joukko sidosryhmiä.

Kaikkien yhteystietonsa jättäneiden vastaajien kesken arvotaan Erähepun järjestämä Raumanmeren melontaretki (arvo 100 €, sis. 3 hlön osallistumisen). Yhteystietoja ei yhdistetä antamiinne vastauksiin, vaan ne kerätään erikseen lomakkeen lopussa.

Mikäli katsotte toisen henkilön organisaatiossanne olevan sopivampi henkilö osallistumaan tutkimukseen, pyydämme välittämään tämän viestin eteenpäin. Joihinkin organisaatioihin kysely on lähetetty useille henkilöille. Organisaatiokohtaisesti vastausten määrää ei ole rajoitettu, vaan kaikki kansallispuistoon liittyvien asioiden kanssa tekemisissä olevat voivat vastata kyselyyn.

Kiitos osallistumisesta!

Lisätietoja sidosryhmätutkimuksesta antavat:

Roosa Nääppä, Tampereen yliopisto, roosa.naappa@uta.fi
ja allekirjoittanut.

Projektipäällikkö

MINNA UUSINIITTY-KIVIMÄKI

LIITE 1. 2(7)

Selkämeren helmet Satakunnassa

Metsähallitus

Luontopalvelut

Yrjönkatu 6 B (2. krs)

28100 PORI

puh. 040 483 6006

minna.uusiniitty-kivimaki@metsa.fi

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus

Kysymykset koskevat yhteistyötä kansallispuiston perustamisesta (1.7.2011) lähtien. Mikäli haluatte kommentoida vastauksianne tai esimerkiksi kansallispuiston sidosryhmäyhteistyötä kysymysten ulkopuolelta, siihen on varattu tilaa lomakkeen lopussa.

1. Sukupuoli

Mies

Nainen

2. Ikä

3. Taustaorganisaationne?

Vastaan yksityishenkilönä

Maakuntaliitto, kunta tai kaupunki

Muu viranomainen

Oppilaitos, tutkimus- tai kehitysorganisaatio

Edunvalvontaorganisaatio

Yritys

Kolmas sektori (esimerkiksi kansalaisjärjestö tai yhdistys)

Museo

Jokin muu

Jos valitsitte edellisessä kysymyksessä vaihtoehdon *Jokin muu*, voitte tarkentaa vastaustanne tähän:

4. Mikä on edustamanne organisaation nimi? (vapaaehtoinen)

5. Mille alueelle toimintanne tai kiinnostuksenne pääasiallisesti kohdistuu?

Voitte tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon.

Varsinais-Suomi

Satakunta

Eurajoki

Kustavi

Luvia

Merikarvia

Pori

Pyhäranta

Rauma

Uusikaupunki

Jokin muu

Jos valitsitte edellisessä kysymyksessä vaihtoehdon *Jokin muu*, voitte tarkentaa vastaustanne tähän:

6. Mikä on kiinnostuksenne kohde tai organisaationne toimiala?

Voitte halutessanne valita useamman vaihtoehdon.

Kalastus

Maa- tai metsätalous

Metsästys

Luonnonsuojelu

Matkailu

Liikunta tai retkeily

Koulutus tai tutkimus

Viestintä ja markkinointi

Hallinto ja politiikka

Jokin muu

Jos valitsitte edellisessä kysymyksessä vaihtoehdon *Jokin muu*, voitte tarkentaa vastaustanne tähän:

7. Kuinka usein olette tekemisissä Selkämeren kansallispuiston kanssa työnne takia?

Lähes päivittäin

Viikoittain

Kuukausittain

Muutaman kerran vuodessa

Harvemmin

En koskaan

8. Kuinka usein olette tekemisissä Selkämeren kansallispuiston kanssa vapaa-ajallanne?

Lähes päivittäin

Viikoittain

Kuukausittain

Muutaman kerran vuodessa

Harvemmin

En koskaan

9. Yhteistyö Metsähallituksen kanssa Selkämeren kansallispuistoon liittyvissä asioissa tällä hetkellä.

a) Mikä on ollut hyvää tai onnistunutta? Miksi?

b) Mikä on ollut huonoa tai epäonnistunutta? Miksi?

10. Mitä mieltä olette seuraavista väitteistä liittyen viestintään ja yhteistyöhön Metsähallituksen kanssa?

Valitkaa jokaiselta riviltä näkemystänne parhaiten vastaava vaihtoehto: täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, en samaa enkä eri mieltä, osittain eri mieltä, täysin eri mieltä, en osaa sanoa

a) Metsähallituksen ja kansallispuiston sidosryhmien yhteistyö on ollut onnistunutta.

b) Metsähallitus on onnistunut tähän mennessä puistoon liittyvien intressien yhteensovittamisessa. (esimerkiksi luonnonsuojelu, retkeily, matkailu, kalastus, metsästys)

c) Metsähallitus ei ole tarjonnut tarpeeksi tietoa kansallispuistoon liittyvissä asioissa.

11. Selkämeren kansallispuistolle laaditaan parhaillaan hoidon ja käytön suunnitelmaa, joka antaa suuntaviivat puiston kehittämiselle tulevaisuudessa.

Mitä mieltä olette seuraavista väitteistä liittyen hoidon ja käytön suunnitteluun?

Valitkaa jokaiselta riviltä näkemystänne parhaiten vastaava vaihtoehto: täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, en samaa enkä eri mieltä, osittain eri mieltä, täysin eri mieltä, en osaa sanoa

- a) Yhteistyö Metsähallituksen kanssa kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelussa ei ole itselteni/organisaatiolleni hyödyksi.
- b) Olen tyytyväinen/organisaationi on tyytyväinen puiston hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnan käytäntöihin.
- c) Metsähallitus on ottanut näkemykseni/organisaationi näkemykset huomioon kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa.

Selkämeren kansallispuiston toiminnassa halutaan nostaa paikallislähtöinen toimintatapa keskeiseen asemaan. Metsähallitus pyrkii siihen, että puistoa hoidetaan ja kehitetään tiiviissä yhteistyössä paikallisten sidosryhmien kanssa. Kysymykset 12–17 koskevat tulevaisuuden yhteistyötä Metsähallituksen kanssa Selkämeren kansallispuistoasioissa.

12. Mikä seuraavista olisi mielestänne paras keino Metsähallituksen viestintään ja tiedottamiseen tulevaisuudessa?

Voitte valita kaksi mieleisintä vaihtoehtoa

Kansallispuisto internetsivut

Uutiskirje tai sähköpostin jakeluluettelot

Metsähallituksen järjestämät tiedotus- ja keskustelutilaisuudet sekä seminaarit

Suorat yhteydenotot kahdenkeskisesti

Teemakohtaiset työryhmät tai kokoukset

Kansallispuiston tapahtumat

Jokin muu

Jos valitsitte edellisessä kysymyksessä vaihtoehdon *Jokin muu*, voitte tarkentaa vastaustanne tähän:

13. Mikä seuraavista olisi mielestänne paras keino yhteistyöhön tulevaisuudessa?

Voitte valita kaksi mieleisintä vaihtoehtoa.

Metsähallituksen järjestämät tiedotus- ja keskustelutilaisuudet sekä seminaarit

Suorat yhteydenotot kahdenkeskisesti

Teemakohtaiset työryhmät tai kokoukset

Kuntakohtaiset tai muuta maantieteellistä osa-aluetta koskevat työryhmät tai kokoukset

Kansallispuiston tapahtumat

Jokin muu

Jos valitsitte edellisessä kysymyksessä vaihtoehdon *Jokin muu*, voitte tarkentaa vastaustanne tähän:

14. Kansallispuistolaki huomioi luonnonsuojelun lisäksi myös monia muita suojelu- ja käyttöarvoja.

Mitkä seuraavista teemoista ovat sellaisia, joissa erityisesti tarvitaan jatkossa eri toimijoiden välistä yhteistyötä?

Voitte valita korkeintaan kolme vaihtoehtoa.

Luonnonsuojelu

Luonnonhoito

Virkistyskäyttö

Veneily

Matkailu

Metsästys

Ammattikalastus

Vapaa-ajankalastus

Kulttuuriperintö

Yritystoiminta

Jokin muu

Jos valitsitte edellisessä kysymyksessä vaihtoehdon *Jokin muu*, voitte tarkentaa vastaustanne tähän:

15. Mitä mieltä olette seuraavista väitteistä?

Valitkaa jokaiselta riviltä näkemystänne parhaiten vastaava vaihtoehto: täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, en samaa enkä eri mieltä, osittain eri mieltä, täysin eri mieltä, en osaa sanoa.

- a) Kansallispuiston käyttäjien toiveet tulisi huomioida puiston kehittämisessä paremmin.
- b) Vapaaehtoistoiminnan kuten talkooleirien ja hoitokohteiden adoptoimisen roolia kansallispuiston alueiden hoidossa voisi kasvattaa.
- c) Tärkeämpää on esittää uusia ideoita ja toiveita kuin kuulla ja kommentoida Metsähallituksen suunnitelmia.
- d) Toivoisin/organisaationi toivoisi Selkämeren kansallispuiston sidosryhmäyhteistyön olevan nykyistä tiiviimpää.
- e) Mielestäni jatkossa riittää nykyistä vähäisempi yhteydenpito ja yhteistyö kansallispuistoasioissa.
- f) Metsähallituksen tulee jakaa kansallispuiston alueelta kerättyä tietoa sidosryhmien kanssa nykyistä enemmän.
- g) Metsähallituksella on liikaa valtaa kansallispuiston hoidossa.
- h) Sidosryhmien tulisi ottaa tai heille tulisi antaa vastuuta enemmän puiston toiminnassa.
- i) Metsähallituksella tulee olla nykyistä selvempi päävastuu puiston kehittämisessä ja sidosryhmillä sitä tukeva rooli.
- j) Haluan jatkossa osallistua vain oman kiinnostukseni kohdetta tai organisaationi toiminnan alaa koskevaan yhteistyöhön. (esimerkiksi linnusto, kalastus, veneily)
- k) Haluan jatkossa osallistua mieluummin omaa aluettani koskevaan yhteistyöhön kuin koko kansallispuiston aluetta koskevaan yhteistyöhön.
- l) Olen valmis/organisaationi on valmis varaamaan taloudellisia resursseja yhteistyöhön.
- m) Olen valmis/organisaationi on valmis antamaan omaa asiantuntemustaan ja paikallistuntemustaan kansallispuiston kehittämiseen.
- n) Olen valmis/organisaationi on valmis käyttämään aikaa yhteistyöhön.

16. Minkälaista yhteistyötä toivotte Metsähallituksen ja yksityishenkilöiden/organisaationne välille tulevaisuudessa?**17. Minkälaisin resursseja (esimerkiksi aikaa, tietoa, taitoa) olette itse tai organisaationne on valmis panostamaan Selkämeren kansallispuistoyhteistyöhön?****Kiitoksia vastauksistanne!**

Jos haluatte kommentoida vastauksianne, tutkimusta tai muuten Selkämeren kansallispuiston sidosryhmäyhteistyötä, alla on varattuna tilaa kommentteillenne.

Sähköpostiosoitteenne tai puhelinnumeronne, mikäli haluatte osallistua arvontaan.

Haastatteluiden kysymysrunko

- Miten olet ollut/organisaatiosi on ollut tekemisissä Metsähallituksen kanssa?
- Minkälainen yhteistyökumppani Metsähallitus on ollut?
- Miten Metsähallitus on näkynyt Selkämeren kansallispuiston sidosryhmäyhteistyössä?
- Mikä on ollut Metsähallituksen rooli yhteistyössä?

Uutta toimintamallia

- Tämän tutkimuksen yhtenä tavoitteena on auttaa kehittämään paikallislähtöistä toimintamallia puiston hoitoon ja kehittämiseen. Millainen tämän uuden toimintamallin tulisi mielestäsi olla ja miten se tulisi rakentaa?
- Mikä Metsähallituksen rooli tulisi olla toimintamallissa?
- Minkälaisia toiminnan muotoja mallin tulisi sisältää?
- Minkälainen keino tiedotukseen ja viestintään olisi kaikista tehokkain?
- Lomakkeen tuloksien perusteella tiedotusta pidetään tärkeänä ja toivotaan lisää. Minkälaisissa asioissa Metsähallituksen tulisi tiedottaa enemmän? Minkälaisista asioista tietoa luultavasti kaivataan?
- Kuinka laajaa toimijoiden joukkoa uuden toimintamallin tulisi koskea?
- Miten yksityishenkilöiden panosta voitaisiin käyttää hyödyksi?
- Mitkä olisivat hyviä vapaaehtoistoiminnan muotoja?
- Yhteistyöryhmiin kuuluvilta: Onko yhteistyöryhmä ollut hyödyllinen? Pitäisikö sille kehittää jotain jatkoa? Voisiko jotain samantapaista toimintatapaa hyödyntää tulevaisuudessa?

Yleisemmin yhteistyöstä

- Mikä kohde kaipaa yhteistyötä ja miksi?
- Miten nykyistä yhteistyötä voitaisiin parantaa?
- Minkä tyyppinen yhteistyö olisi kaikista tehokkainta?
- Tulisiko yhteistyön olla teemakohtaista vai aluekohtaista?
- Aikaa ja resursseja on rajallisesti, mikä olisi kaikista tärkein kohde tai ylipäättään tärkeintä yhteistyön kehittämisessä?
- Mitä toivot Metsähallitukselta erityisesti tulevaisuudessa? Mikä Metsähallituksen rooli tulisi olla tulevaisuudessa?

Osalliset

- Ketkä pitäisi saada mukaan yhteistyöhön?
- Onko joku ryhmä tällä hetkellä jäänyt yhteistyön ulkopuolelle?
- Miten vaikeasti tavoitettavia ryhmiä tai henkilöitä voitaisiin osallistaa?
- Miten erilaisia ryhmiä tai toimijoita voitaisiin osallistaa? Mikä motivoisi heitä osallistumaan?
- Pitäisikö kaikkien halukkaiden edes päästä mukaan? Pitäisikö osallistumiselle olla jotain ehtoja?

Esteet ja ristiriidat

- Onko yhteistyölle mielestäsi joitain esteitä tällä hetkellä?
- Luuletko, että joidenkin sidosryhmien intressit eivät kohtaa? Miten asia tulisi huomioida?
- Näkyykö kansallispuiston perustamista ennen käyty keskustelu ja erilaiset mielipiteet vielä nykyisessä yhteistyössä?
- **Panokset, tavoitteet**
- Kuinka tärkeää sinulle/organisaatiollesi on osallistua kansallispuiston suunnitteluun ja kehittämiseen?
- Minkälaiseen yhteistyöhön organisaatiosi on valmis tai minkälaisesta yhteistyöstä kiinnostunut?
- Kuinka paljon olet valmis panostamaan yhteistyöhön?
- Onko sinulla tai organisaatiollasi jotain tavoitteita yhteistyöhön liittyen?
- Onko osallistuminen itsessään tärkeää vai tulisiko sen kautta saavuttaa omat tavoitteet?
- Oletteko valmiita joustamaan omista tavoitteistanne tarvittaessa?
- Mikä motivoisi sinua/organisaatiotasi yhteistyöhön?
- Mikä voisi olla edustamasi organisaation rooli yhteistyössä?
- Mitkä ovat ehdot sille, että osallistut yhteistyöhön?
- Mitä koet saavuttavasi osallistumisella?

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 208 Kaikkonen, H., Virkkunen, V., Kajala, L., Erkkonen, J., Aarnio, M. & Korpelainen, R. 2014: Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista – Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista. 65 s.
- No 209 Kaikkonen, H. & Rautiainen, M. 2014: Terveyttä ja hyvinvointia valtion mailta – tarkastelussa metsästäjät ja kalastajat. 30 s.
- No 210 Vähäsarja, V. 2014: Luontoympäristön terveys- ja hyvinvointivaikutusten taloudellinen arviointi. 76 s.
- No 211 Mäkilä, M., Jonassen, T. & Salmela, J. 2014: Tanhukärpäskartoitukset Lapin suojelualueilla vuonna 2013. 22 s.
- No 212 Kukkonen, M. 2014: Metsähallituksen jäkälä-, kovakuoriais-, kääväkäs-, maanilviäis- ja sammalkartoitukset vuosina 2007–2013. 76 s.

Sarja B

- No 199 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. 56 s.
- No 200 Konttinen, T. 2014: Kauhanevan–Pohjankankaan kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. 53 s.
- No 201 Konttinen, T. 2014: Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimus 2012–2013. 62 s.
- No 202 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren–Hämeenkanan alueen yritystutkimus 2013. 64 s.
- No 203 Metsähallitus 2014: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 134 s.
- No 204 Salonen, M. 2014: Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimus 2013. 66 s.
- No 205 Koskeli, A. 2014: Kolin–Ruunaan alueen yritystutkimus 2014. 60 s.
- No 206 Hallbäck, V. 2014: Terranova – Kvarkens naturcentrums kundundersökning och fortlöpande respons 2011–2013. 51 s.
- No 207 Rosu, S. 2015: Selkämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 105 s.
- No 208 Itäluoma, J. 2015: Selkämeren kansallispuiston yritystutkimus 2013. 58 s.
- No 209 Nääppä, R. 2015: Selkämeren kansallispuiston sidosryhmätutkimus 2013. 49 s.

Sarja C

- No 129 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren–Hämeenkanan alueen luontomatkojen suunnitelma. 89 s.
- No 130 Metsähallitus 2014: Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2026. 164 s.
- No 131 Metsähallitus 2014: Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipäähän–Löyhkösen–Antinvaaran hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2022. 121 s.

ISSN-L 1235-8983
ISSN 1799-5388 (verkkójulkaisu)
ISBN 978-952-092-5 (pdf)

julkaisut.metsa.fi